

UDKAST

Forslag

til

Lov om ændring af lov om folkekirkens kirkebygninger og kirkegårde, lov om bestyrelse og brug af folkekirkens kirker m.m. og lov om folkekirkens økonomi
(Understøttelse af menighedsrådenes vedligeholdelse af middelalderkirker og orientering om foreløbige ligningsbehov)

§ 1

I lov om folkekirkens kirkebygninger og kirkegårde, jf. lovbekendtgørelse nr. 1156 af 1. september 2016, foretages følgende ændringer:

1. I § 3, *stk. 1*, indsættes efter »udsmykning«: », jf. dog § 8 a«.

2. I § 7, *1. pkt.*, indsættes efter »kirke«: », der bestyres af menighedsrådet,«.

3. Efter § 8 indsættes før overskriften før § 9:

»§ 8 a. Kirkeministeren kan oprette en enhed for folkekirkens middelalderkirker. Enheden kan efter beslutning af kirkeministeren på baggrund af en ansøgning fra menighedsrådet overtage bestyrelsen af en kirke, dens inventar og kirkegård med henblik på, at kirken tages ud af brug som sognekirke.

Stk. 2. Kirkeministeren fastsætter nærmere regler om enhedens virksomhed og ledelse, herunder kriterier for overtagelse af en kirke, dens inventar og kirkegård. Kirkeministeren fastsætter endvidere regler om vedligeholdelse og istandsættelse af kirken, dens inventar og udsmykning, regler om brug og salg af kirkebygningen samt regler om vedligeholdelse og salg af kirkegården.«

4. I §§ 23 og 24 indsættes efter »kirkegården«: », jf. dog § 8 a«.

5. I § 27 indsættes som *stk. 2*:

»*Stk. 2.* Kirkeministeren fastsætter regler om synsforretninger for kirkebygninger og kirkegårde, der er taget ud af brug som sognekirker og overdraget til enheden for folkekirkens middelalderkirker.«

UDKAST

§ 2

I lov om bestyrelse og brug af folkekirkens kirker m.m., jf. lovbekendtgørelse nr. 330 af 29. marts 2014, foretages følgende ændringer:

1. I § 1, stk. 1, indsættes efter »menighedsrådet«: », jf. dog stk. 5«

2. I § 1 indsættes som stk. 5:

»Stk. 5. Selvejende kirker, der er taget ud af brug som sognekirker og overdraget til enheden for folkekirkens middelalderkirker, bestyres af enheden for folkekirkens middelalderkirker. Kirkeministeren fastsætter nærmere regler herom.«

3. I § 19 indsættes som stk. 4:

»Stk. 4. Kirkeministeren fastsætter nærmere regler om betaling for brug af kirker, der er taget ud af brug som sognekirke og overdraget til enheden for folkekirkens middelalderkirker.«

§ 3

I lov om folkekirkens økonomi, jf. lovbekendtgørelse nr. 424 af 19. april 2023, foretages følgende ændringer:

1. I § 7, stk. 6, 1. pkt., indsættes efter »jf. stk. 1,«: »om orientering af stiftets biskop om det foreløbige ligningsbehov, jf. stk. 2,«.

2. I § 11, stk. 1, indsættes som nr. 10:

»10) Udgifter vedrørende enheden for folkekirkens middelalderkirker, herunder til vedligeholdelse og drift af middelalderkirker, der er taget ud af brug som sognekirker og overdraget til enheden efter bestemmelser fastsat af kirkeministeren.«

3. I § 14, stk. 3, indsættes efter »aktiviteter«: »og betaling for brug af kirker, der er taget ud af brug som sognekirke og overdraget til enheden for folkekirkens middelalderkirker«.

4. I § 17 h, stk. 4, indsættes efter »samt«: »om orientering af stiftets biskop om det foreløbige ligningsbehov og«.

5. I § 21, stk. 1, indsættes som 2. pkt.:

UDKAST

»Kirker, der er taget ud af brug som sognekirker og overdraget til enheden for folkekirkens middelalderkirker, bestyres af enheden for folkekirkens middelalderkirker efter bestemmelser fastsat af kirkeministeren«.

6. I § 21 b indsættes som *stk. 3*:

»*Stk. 3.* Provenu og andre kapitaler, der er fremkommet ved salg af ejendomme eller anden afståelse af rettigheder, der bestyres af enheden for folkekirkens middelalderkirker, indbetales til fællesfonden.«

§ 4

Loven træder i kraft den 1. januar 2026.

§ 5

Stk. 1. Loven gælder ikke for Færøerne og Grønland.

UDKAST

Bemærkninger til lovforslaget

Almindelige bemærkninger

Indholdsfortegnelse	
1.	Indledning
2.	Lovforslagets hovedpunkter
2.1.	Understøttelse af menighedsrådenes vedligeholdelse af middelalderkirker, herunder oprettelse af en enhed for folkekirkens middelalderkirker
2.1.1.	Gældende ret
2.1.1.1.	Regler om bestyrelse og brug af kirker og kirkegårde
2.1.1.2.	Nedlæggelse af kirkegårde
2.1.1.3.	Regler om udgifter til kirker og kirkegårde og deres kapitaler
2.1.1.4.	Regler om bygningsfredning
2.1.2.	Udvalget vedrørende bæredygtig finansiering af folkekirkens fællesopgavers overvejelser og forslag
2.1.3.	By-, Land- og Kirkeministeriets overvejelser og den foreslåede ordning
2.2.	Den lokale budgetproces
2.2.1.	Gældende ret
2.2.2.	Udvalget vedrørende bæredygtig finansiering af folkekirkens fællesopgavers overvejelser og forslag
2.2.3.	By-, Land- og Kirkeministeriets overvejelser og den foreslåede ordning
3.	Økonomiske konsekvenser og implementeringskonsekvenser for det offentlige

UDKAST

4.	Økonomiske og administrative konsekvenser for erhvervslivet m.v.
5.	Administrative konsekvenser for borgerne
6.	Klimamæssige konsekvenser
7.	Miljø- og naturmæssige konsekvenser
8.	Forholdet til EU-retten
9.	Hørte myndigheder og organisationer m.v.

1. Indledning

Lovforslaget implementerer de anbefalinger fra Udvalget vedrørende bæredygtig finansiering af folkekirkens fællesopgaver, som forudsætter lovændring. Kirkeministeren nedsatte således i marts 2024 på indstilling fra budgetfølgegruppen vedrørende fællesfonden Udvalget vedrørende bæredygtig finansiering af folkekirkens fællesopgaver.

Udvalgets anbefalinger fremgår af ”Bæredygtig finansiering af folkekirkens fællesopgaver – Hovedrapport” (maj 2025), som blev offentliggjort den 15. maj 2025. Udvalget foreslår en række tiltag til styrket prioritering og styring af folkekirkens fællesfond, herunder en justering af landskirkeskatten, som kanaliserer en andel af den løbende vækst i folkekirkens samlede økonomi til en række konkrete fællesfondsudgifter, herunder til et øget udligningstilskud og etablering af en enhed for folkekirkens middelalderkirker samt til et vist, øget råderum i fællesfonden fremover.

De fleste af udvalgets anbefalinger kan iværksættes inden for den gældende kirkelige lovgivning og udmøntes af kirkeministeren i samarbejde med relevante folkekirkelige repræsentanter.

Udvalgets forslag om etablering af en enhed for folkekirkens middelalderkirker til understøttelse af menighedsrådenes vedligeholdelse af middelalderkirker kræver dog etablering af hjemmel i lov om folkekirkens kirkebygninger og kirkegårde, lov om bestyrelse og brug af folkekirkens kirker m.m. og lov om folkekirkens økonomi. Tilsvarende anfører udvalget i sin rapport, at det kan overvejes at præcisere kirkeministerens hjemmel i lov om folkekirkens økonomi til at fastsætte procesmæssige regler, herunder frister, for provstiudvalgenes drøftelse af de lokale kassers ligningsbehov

med henblik på at sikre sammenhæng i de lokale og nationale processer, som har betydning for den samlede kirkeskatteprocents størrelse.

Med lovforslagets § 1, § 2 og § 3, nr. 2-3 og 5-6, implementeres forslaget om en enhed for folkekirkens middelalderkirker. Med lovforslagets § 3, nr. 1 og 4, implementeres forslaget om, at provstiudvalgene tidligt i den lokale budgetproces skal orientere biskoppen om det foreløbige ligningsbehov til kirkekasserne og provstiudvalgskassen.

2. Lovforslagets hovedpunkter

2.1. Understøttelse af menighedsrådenes vedligeholdelse af middelalderkirker, herunder oprettelse af en enhed for folkekirkens middelalderkirker

2.1.1. Gældende ret

2.1.1.1. Regler om bestyrelse og brug af kirker og kirkegårde

I alt ca. 1.700 ud af folkekirkens ca. 2.350 kirkebygninger er middelalderkirker, dvs. kirker, der er opført før reformationen i 1536. I langt de fleste tilfælde er en middelalderkirke omgivet af en kirkegård eller har en tilhørende kirkegård i umiddelbar nærhed eller begge dele.

Siden 1922 har menighedsrådene haft ansvaret for kirken og kirkegården, herunder vedligeholdelsesudgifter for eventuelle middelalderkirker i sognet. Lovgivningen afskærer omvendt fællesfonden fra at afholde udgifter, som vedrører det enkelte sogns kirkelige virksomhed.

I landdistrikter med mange kirker og et reduceret befolknings- og beskatningsgrundlag er menighedsrådenes vedligeholdelsesopgave i forhold til middelalderkirker under et betydeligt pres, både i forhold til det lokale økonomiske råderum og i forhold til arbejdsbyrden for menighedsrådsmedlemmer. Det kan over tid bidrage til udfordringer med at rekruttere og fastholde menighedsrådsmedlemmer i visse landdistrikter.

Det fremgår af § 3, stk. 1, i lov om folkekirkens kirkebygninger og kirkegårde, at menighedsrådet sørger for vedligeholdelse af kirken og dens inventar og udsmykning, og af samme lovs § 9, stk. 1, at menighedsrådet sørger for, at kirkegården vedligeholdes, og at der er tilstrækkelig begravesplads for sognets beboere.

Det fremgår af § 1 i lov om bestyrelse og brug af folkekirkens kirker m.m., at selvejende kirker bestyres af menighedsrådet, og af samme lovs § 4 fremgår det, at ejere af andre kirker kan kræve, at kirken overgår til selveje, såfremt kirken afleveres i forsvarlig stand, er gældfri, og kirkens indtægter, jorder, kapitaler m.v. overgår sammen med kirken.

UDKAST

Folkekirkens kirker er helt overvejende selvejende, men visse kirker, herunder visse herregårds- og slotskirker, bestyres af andre ejere eller af den, der ejer afløsningssummen for kirketienden. Det fremgår af § 1, stk. 2, i lov om bestyrelse og brug af folkekirkens kirker m.m.

§ 5, stk. 1, i lov om bestyrelse og brug af folkekirkens kirker m.m. regulerer, at menighedsrådet eller andre med menighedsrådets samtykke kan anvende kirken til andre kirkelige formål end gudstjenester og kirkelige handlinger.

Af § 5, stk. 2, i lov om bestyrelse og brug af folkekirkens kirker m.m. fremgår det, at menighedsrådet og sognepræsten med biskoppens tilladelse kan stille kirken til rådighed til brug for ikke-kirkelige formål, der ikke strider mod kirkerummets karakter.

Af § 5, stk. 3, i lov om bestyrelse og brug af folkekirkens kirker m.m. fremgår det, at præster i folkekirken har ret til at bruge de kirker, de er ansat ved, til gudstjenester, kirkelige handlinger og kirkelige møder.

Herudover indeholder lov om bestyrelse og brug af folkekirkens kirker m.m. i §§ 6-15 en række bestemmelser om, hvem der kan få kirken stillet til rådighed til gudstjenester og kirkelige handlinger og på hvilke betingelser.

Lov om folkekirkens kirkebygninger og kirkegårde samt den tilhørende bekendtgørelse om folkekirkens kirkebygninger og kirkegårde fastsætter en række bestemmelser om menighedsrådets nærmere forvaltning af kirkebygningen, inventar og kirkegård, herunder bebyggelsen og beplantningen ved kirken og på kirkegården og de skønhedsværdier, der er knyttet til samspillet mellem kirke, kirkegård og omgivelser.

Det fremgår af § 1 i lov om folkekirkens kirkebygninger og kirkegårde, at lovens formål er, at:

- 1) virke til, at folkekirkens kirkebygninger danner den bedst mulige ramme om menighedens gudstjenester, de kirkelige handlinger og andre kirkelige aktiviteter,
- 2) sørge for, at der er tilstrækkelig plads til begravelser på folkekirkens kirkegårde, og at disse fungerer som værdige og vel vedligeholdte begravelsespladser, og
- 3) sikre, at der ikke sker en forringelse af de kulturværdier, der er knyttet til kirkebygninger og kirkegårde.

UDKAST

Menighedsrådets daglige forvaltning af kirke og kirkegård er reguleret i en række bestemmelser i lov om folkekirkens kirkebygninger og kirkegårde og den tilhørende bekendtgørelse.

Det fremgår af § 23 i lov om folkekirkens kirkebygninger og kirkegårde, at menighedsrådet har det daglige tilsyn med kirken og kirkegården.

Af § 24 i lov om folkekirkens kirkebygninger og kirkegårde fremgår det, at menighedsrådet skal foretage et årligt syn over kirken og kirkegården sammen med en bygningskyndig, og at synet hvert fjerde år skal forestås af provsten med en bygningskyndig person, som er valgt af provstiudvalget (såkaldt provstesyn), jf. samme lovs § 26. Provstiudvalget afgør, hvad der skal foretages på baggrund af synsforretningerne, jf. § 26, 7. pkt., i lov om folkekirkens kirkebygninger og kirkegårde.

Det fremgår af § 2, stk. 1 og 3, i lov om folkekirkens kirkebygninger og kirkegårde at opførelse og nedbrydning af kirker skal godkendes af kirkeministeren, og at udvidelse, ombygning og ændring af kirkebygninger skal godkendes af stiftsøvrigheden.

I de relativt få sager om kirkebygninger, der efter lokalt ønske er nedlagt som kirker, er dette efter en sædvane sket ved kgl. resolution efter indstilling fra kirkeministeren. Til grund for ministerens indstilling har foreligget en ansøgning fra menighedsrådet samt udtalelser i form af anbefalinger fra provstiudvalget og biskoppen. I disse sager er der med hensyn til kirkebygningens fremtidige anvendelse i hvert enkelt tilfælde og efter indstilling fra de kirkelige myndigheder truffet en konkret beslutning om, hvad der skulle ske med bygningen.

Nedlæggelse af kirkebygninger forekommer sjældent, og i de seneste ca. 100 år er kun få kirker nedlagt som kirker, heraf fire middelalderkirker.

Der er ikke ved lovgivning tillagt hverken menighedsråd, provstiudvalg eller biskoppen en initiativret med hensyn til lukning af en kirke. Den i praksis gældende ordning har hidtil været baseret på, at en kirke kun nedlægges, hvis menighedsrådet ønsker det, og ønsket om nedlægning bakkes op af provstiudvalg og biskop.

Det fremgår af §§ 2 og 3 i bekendtgørelse om folkekirkens kirkebygninger og kirkegårde, at stiftsøvrigheden skal godkende istandsættelse af kirkebygninger, der er over 100 år gamle eller er undergivet særligt tilsyn, samt at ændring eller istandsættelse af inventar, der er over 100 år gammelt, kun må ske i henhold til et forslag, der er tilvejebragt gennem

Nationalmuseet og godkendt af stiftsøvrigheden. Af bekendtgørelsens § 4 fremgår det, at stiftsøvrigheden skal godkende forslag til anskaffelse, ændring eller istandsættelse af alter, døbefont, prædikestol, varmeanlæg, tårnure, orgler eller klokker, med undtagelse af mindre, flytbare orgler og automatiske ringeanlæg.

Af § 4 i lov om folkekirkens kirkebygninger og kirkegårde, fremgår det, at restaurering af kalkmalerier kun må ske i henhold til et forslag, der er tilvejebragt gennem Nationalmuseet og godkendt af stiftsøvrigheden. Videre fremgår det af stk. 2 i samme bestemmelse, at hvis der fremkommer hidtil ukendte kalkmalerier, skal dette straks indberettes til Nationalmuseet.

Af § 6, 1. pkt., i bekendtgørelse om folkekirkens kirkebygninger og kirkegårde fremgår det, at inventar, som ikke længere anvendes i kirken, ikke må fjernes fra kirken uden samtykke fra det i lov om folkekirkens kirkebygninger og kirkegårde § 26 nævnte syn.

Stiftsøvrighedens godkendelse kræves endvidere, hvis menighedsrådet ønsker at fjerne kirkens inventar og prydelser af kunstnerisk eller historisk værdi, ved anlæg, udvidelse, nedlæggelse af kirkegårde samt ved salg af arealer, som er en del af kirkegården, og af bygninger på kirkegården, jf. § 6, 2. pkt., § 13, 2. pkt., og § 14, stk. 1, i bekendtgørelse om folkekirkens kirkebygninger og kirkegårde. Stiftsøvrigheden skal endelig godkende opførelse, ombygning og nedrivning af bygninger (som ikke er kirkebygningen) på kirkegården, jf. § 15, stk. 1, 2. pkt., i bekendtgørelse om folkekirkens kirkebygninger og kirkegårde.

Det fremgår af § 8 i lov om folkekirkens kirkebygninger og kirkegårde, at de kgl. bygningsinspektører, Nationalmuseet og Akademiet for de skønne Kunster yder By-, Land- og Kirkeministeriet og stiftsøvrighederne sagkyndig bistand i forhold, der vedrører kirker og kirkegårde.

2.1.1.2. Nedlæggelse af kirkegårde

Det fremgår af § 14, stk. 2, i bekendtgørelse om folkekirkens kirkebygninger og kirkegårde, at menighedsrådets beslutning om nedlæggelse af en kirkegård skal godkendes af stiftsøvrigheden.

Det fremgår af § 19, stk. 2, i lov om folkekirkens kirkebygninger og kirkegårde, at der inden stiftsøvrigheden træffer afgørelse om nedlæggelse af en kirkegård, skal indhentes en udtalelse fra udvalget om kirkegårde. Af stk. 4 i samme bestemmelse fremgår det, at hvis udvalget om kirkegårde har kategoriseret en kirkegård som umistelig, må den ikke nedlægges.

UDKAST

Ved en eventuel nedlæggelse af en kirkegård skal der tages højde for brugsrettighederne til de gravsteder, hvor fredningstiden endnu ikke er udløbet, jf. § 17 i lov om folkekirkens kirkebygninger og kirkegårde. Fredningsperioden er den periode, hvor et gravsted skal henligge urørt. For urnegravsteder er det minimum 10 år og for kistegravsteder minimum 20 år. Der kan i vedtægten for den enkelte kirkegård være fastsat længere fredningstid.

Det fremgår af § 17, stk. 3, i lov om folkekirkens kirkebygninger og kirkegårde, at brugsretten til et gravsted kan kræves fornyet mod betaling, når den udløber. Det gælder dog ikke, hvis det til gennemførelse af en af provstiudvalget godkendt reguleringsplan for kirkegården er besluttet, at et gravsted skal inddrages helt eller delvis, når fredningstiden efter den seneste begravelse er udløbet, jf. lovens § 18, stk. 1. Ifølge § 18, stk. 2, ophører retten til at foretage yderligere begravelse i et gravsted, der er omfattet af en godkendt reguleringsplan, når der er forløbet en fredningsperiode efter den senest forud for planens godkendelse foretagne begravelse, uanset om brugsretten til gravstedet måtte være erhvervet for et længere tidsrum.

Det fremgår af § 20 i lov om folkekirkens kirkebygninger og kirkegårde, at gravminder, der bevarer mindet om fortjenstfulde mænd og kvinder, eller som i øvrigt af kunstneriske, kulturhistoriske eller andre grunde må anses for særlig bevaringsværdige, skal registreres. Registreringen af sådanne gravminder foretages i forbindelse med det syn, der foretages hvert 4. år af kirken og kirkegården (såkaldt provstesyn), jf. lovens § 21, stk. 1. Registrerede gravminder må ikke fjernes fra kirkegården, medmindre biskoppen giver tilladelse til, at gravminderne kan anbringes andre steder end på kirkegården, jf. § 22 i lov om folkekirkens kirkebygninger og kirkegårde.

2.1.1.3. Regler om udgifter til kirker og kirkegårde og deres kapitaler

Det fremgår af § 2, stk. 1, nr. 1 og 2, i lov om folkekirkens økonomi (økonomiloven), at menighedsrådet af kirkekassen kan afholde udgifter vedrørende sognets kirkelige virksomhed og sognets begravelsesvæsen. Udgifter vedrørende sognets kirkelige virksomhed og begravelsesvæsen omfatter bl.a. udgifter til vedligeholdelse af kirken, dens inventar og udsmykning og udgifter vedrørende kirkegården.

Det fremgår af § 11, stk. 1, i økonomiloven, at folkekirkens fællesfond ikke kan afholde udgifter, der afholdes af kirkekasserne i henhold til økonomilovens § 2. Fællesfonden er således med den gældende lovgivning

afskåret fra at afholde udgifter til vedligeholdelse af kirker og kirkegårde, som bestyres af menighedsrådet.

Staten yder et vist tilskud til istandsættelse af kirker, kalkmalerier, kirkeinventar og bevaringsværdige gravminder. Størrelsen af (det samlede) tilskudsbeløb på finansloven til sådant formål skal mindst udgøre 14 mio. kr. årligt, jf. § 20, stk. 3, i økonomiloven.

Om kirkers og kirkegårdes kapitaler fremgår det af § 21, stk. 1 og 3, i økonomiloven at menighedsrådet bestyrer kirkens og præsteembedernes faste ejendomme, og at forbrug af formuen og køb og salg af fast ejendom kun kan ske efter beslutning af menighedsrådet og med godkendelse af kirkeministeren eller efter dennes bemyndigelse af biskoppen, stiftsøvrigheden eller provstiudvalget.

Det fremgår endvidere af § 21 b, stk. 1, i økonomiloven, at et provenu, der er fremkommet ved salg eller anden afståelse af rettigheder, indbetales til kirke- og præsteembedekapitalen.

Det fremgår af § 23, stk. 1, i økonomiloven, at der i hvert stift nedsættes et stiftsråd. Af § 23, stk. 4, fremgår det, at stiftsrådet har til opgave på menighedsrådenes vegne at bestyre kirkernes og præsteembedernes kapitaler. Nærmere regler om bestyrelse af kirke- og præsteembedekapitalen fremgår af bekendtgørelse om bestyrelse af kirke- og præsteembedekapitalen.

2.1.1.4. Regler om bygningsfredning

Det fremgår af § 4, stk. 1, i lov om bygningsfredning og bevaring af bygninger og bymiljøer (bygningsfredningsloven), at bygninger opført før år 1536 uden særlig beslutning er fredet efter loven. Dette gælder dog ifølge samme lovs § 5 ikke for kirkebygninger, så længe de er omfattet af loven om folkekirken. Det fremgår af lovbemærkningerne til bestemmelsen, jf. Folketingstidende 1978-79, tillæg A (103), side 1690-1691, at undtagelsen kun gælder i det omfang, kirkebygningen bruges til gudstjenester. Som begrundelse herfor fremgår af lovbemærkningerne, at betingelsen er indført for at sikre, at de centrale bygningsfredningsmyndigheder får det endelige ansvar for, at et eventuelt ødekirkeproblem i Danmark ikke får tilsvarende konsekvenser som i England og Holland, hvor en lang række værdifulde middelalderkirker er gået til grunde.

Den centrale lovgivning om beskyttelse af kirkebygninger på By-, Land- og Kirkeministeriets område er lov om kirkebygninger og kirkegårde med

tilhørende bekendtgørelse, jf. de almindelige bemærkninger afsnit 2.1.1.1.-2.1.1.3

Det fremgår af forståelsespapir fra december 2009 mellem det daværende Kirkeministerium og Kulturministeriet om anvendelsen af undtagelsesbestemmelsen i bygningsfredningslovens § 5, at der gælder to kriterier, som begge skal være opfyldt, for at en bygning er undtaget fra fredning efter bygningsfredningsloven:

- 1) Den skal være omfattet af den kirkelige lovgivning
- 2) Den skal anvendes til gudstjeneste, hvorunder også hører ceremonier af gudstjenestelignende karakter og/eller kirkelige handlinger som fx vielse og begravelse.

Middelalderkirker er pr. definition opført før 1536 og vil derfor automatisk være fredet efter bygningsfredningsloven, hvis de nedlægges om kirke, samt hvis brugen af kirkebygningen til gudstjenester og ceremonier af gudstjenestelignende karakter og/eller kirkelige handlinger helt ophører.

En bygningsfredning omfatter hele bygningen, uanset at dele af bygningen ikke er opført før 1536. Bygningsfredningen omfatter alt mur- og nagelfast inventar, men ikke løsøre. Slots- og Kulturstyrelsen kan give tilladelse til fjernelse af mur- og nagelfast inventar i forbindelse med bygningsmæssige ændringer, såfremt dette står i vejen for en hensigtsmæssig funktion og i øvrigt er i overensstemmelse med de bærende fredningsværdier, jf. bygningsfredningslovens § 10, stk. 1, sammenholdt med samme lovs §§ 1, stk. 2, og 8 a.

En bygningsfredning kan ifølge bygningsfredningsloven ud over bygningen omfatte bygningens umiddelbare omgivelser i form af bl.a. pladser, haver, parkanlæg og lignende i det omfang, det er en del af den beskyttelsesværdige helhed, jf. bygningsfredningslovens § 3, stk. 2. Der vil typisk være tale om, at omgivelserne sammen med den fredede bygning udgør en visuel helhed. For kirkegårde, som ligger i umiddelbar tilknytning til en middelalderkirke, kan det betyde, at kirkegården kan blive omfattet af bygningsfredningen, såfremt kirkegården udgør en del af den beskyttelsesværdige helhed. Det vil i givet fald kræve en særskilt beslutning, hvor kirkegården enten kan fredes i tilknytning til fredning af kirkebygningen eller som et solitært landskabsarkitektonisk værk, såfremt der ikke længere gennemføres begravelser på stedet eller påhviler øvrige forpligtelser i relation til gravsteder.

UDKAST

For krigergrave mv. gælder desuden, at disse kan beskyttes efter bestemmelserne i museumslovens § 29 e-f om fortidsminder, hvorefter der ikke må foretages ændringer i tilstanden af fortidsminder, medmindre ændringen er af underordnet betydning, og at der på fortidsminder og inden for en afstand af 2 m fra dem ikke må foretages jordbehandling, gødes eller plantes, ligesom der heller ikke må anvendes metaldetektor. Kulturministeren fastsætter nærmere regler om ændring i tilstanden af fortidsminder, der er af underordnet betydning, jf. museumslovens § 29 e, stk. 6.

For eventuelle sten- og jorddiger ved en nedlagt kirkegård gælder, at disse vil være beskyttede efter museumslovens § 29 a, hvorefter der som udgangspunkt ikke må foretages ændringer i tilstanden af sten- og jorddigerne. Også konkrete gravminder kan være omfattet af beskyttelsesforanstaltninger i henhold til bygningsfredningsloven og museumslovens § 29 e, ligesom de kan være beskyttet gennem By-, Land- og Kirkeministeriets regler om registrering af bevaringsværdige gravminder, jf. §§ 20-22 i lov om folkekirkens kirkebygninger og kirkegårde.

Nedlæggelse af en middelalderkirke som kirke indebærer, at bygningen ikke er indviet som kirke, men indebærer ikke en ændring i bestyrelsesforholdet, og menighedsrådet vil derfor fortsat have ansvaret for bygningen, men nu efter de bestemmelser i lov om folkekirkens kirkebygninger og kirkegårde, der vedrører bygninger til brug for kirken, samt efter bestemmelserne i bygningsfredningsloven, medmindre kirken kan afhændes til anden side, fx gennem et salg. Hvis bygningen ligger på kirkegården, skal salg af bygningen samt ombygning og nedrivning godkendes af stiftsøvrigheden, mens det er provstiudvalget, der skal godkende de nævnte beslutninger, hvis bygningen ligger uden for kirkegården, jf. §§ 13 og 15, stk. 1, i bekendtgørelse om folkekirkens kirkebygninger og kirkegårde.

Retsvirkningen af en fredning er, at bygningen af ejeren skal holdes i forsvarlig stand, herunder tæt på tag og fag. Herudover kræver alle arbejder på bygningen, som går ud over almindelig vedligeholdelse, en tilladelse fra Slots- og Kulturstyrelsen. Det samme gælder opsætning af lysinstallationer, antenner, parabolantenners og lignende samt skiltning på facader, herunder tagflader.

Nedrivning af en fredet bygning kræver tilladelse fra kulturministeren, jf. bygningsfredningslovens § 11, stk. 1. Der er desuden i bekendtgørelse om tinglysning af særlige bestemmelser for fredede bygninger i offentligt eje

fastsat regler om, at der, inden fredede bygninger i offentligt eje overdrages til andre end staten, kommuner, kirker, præstebeder eller offentlige stiftelser, skal tinglyses en bestemmelse om, at der ikke gælder en pligt for staten til at overtage ejendommen mod erstatning, såfremt tilladelse til nedrivning nægtes.

2.1.2. Udvalget vedrørende bæredygtig finansiering af folkekirkens fællesopgavers overvejelser og forslag

Udvalget for bæredygtig finansiering af folkekirkens fællesopgaver anfører i sin rapport, at demografiske forandringer sætter menighedsrådenes vedligeholdelsesopgave i forhold til middelalderkirker i visse landdistriktsområder under et betydeligt pres. Den såkaldte dobbelte urbanisering betyder således, at befolkningstallet i nogle landdistrikter er faldende som følge af flytning til såvel storbyerne som kommunale og regionale by- og vækstcentre i hele landet.

Det er udvalgets vurdering, at det udfordrer det lokale økonomiske råderum i områder med mange middelalderkirker i forhold til beskatningsgrundlaget og antallet af folkekirkemedlemmer. Det påvirker desuden arbejdsbyrden for menighedsrådsmedlemmerne i de pågældende områder, hvilket over tid også kan bidrage til udfordringer med at rekruttere og fastholde menighedsrådsmedlemmer i visse landdistrikter.

Hvis en middelalderkirke nedlægges som kirke eller i praksis helt ophører med at blive brugt til gudstjeneste eller kirkelige handlinger men uden, at den formelt nedlægges som kirke, bliver den automatisk fredet efter bygningsfredningsloven. Det ændrer dog ikke på, at menighedsrådet fortsat vil være bestyrer af bygningen og dermed have ansvaret for vedligeholdelsen, medmindre kirken sælges til anden side. Udvalget bemærker, at når det gælder middelalderkirker i meget tyndt befolkede områder, er der imidlertid kun i meget sjældne tilfælde muligheder for at anvende bygningerne til andre formål end de nuværende. Dels på grund af bygningernes karakter, dels på grund af det manglende befolkningsunderlag og alternative anvendelsesmuligheder.

Den nugældende lovgivning fastlægger, at menighedsrådet afholder udgifterne til sognets kirkelige virksomhed, herunder vedligeholdelsesudgifter for eventuelle middelalderkirker i sognet. Lovgivningen afskærer omvendt fællesfonden fra at afholde udgifter, som vedrører det enkelte sogns kirkelige virksomhed.

Udvalget foreslår på den baggrund, at der indføres en fællesfondsfinansieret ordning i form af en enhed for folkekirkens middelalderkirker, der kan

UDKAST

overtage vedligeholdelsesansvaret for et mindre antal middelalderkirker i landdistriktsområder, hvor et menighedsråd selv ønsker kirken taget ud af brug som sognekirke som følge af tilstrækkelige nabokirker og utilstrækkelige lokale ressourcer til at løfte vedligeholdelsesopgaven.

Udvalget foreslår, at enheden efter kirkeministerens beslutning og på indstilling fra budgetfølgegruppen vedrørende fællesfonden skal kunne overtage det fulde ansvar for et mindre antal middelalderkirker (forventeligt ca. fem kirker) med eventuelt tilhørende kirkegård.

Udvalget foreslår desuden, at et menighedsråds beslutning om at ansøge om overdragelse af en middelalderkirke med eventuel tilhørende kirkegård skal være truffet efter behandling på to menighedsrådsmøder og med et mellemliggende menighedsrådsvalg. Videre foreslås det, at beslutningen om at indgive ansøgning desuden skal præsenteres på et menighedsmøde forud for menighedsrådsvalget.

Udvalget foreslår konkret, at det af menighedsrådets ansøgning skal fremgå,

- 1) at menighedsrådet ikke længere skønner at have behov for den pågældende kirke til betjening af folkekirkemedlemmerne i pastoratet som følge af tilstrækkeligt med andre kirker i pastoratet,
- 2) at menighedsrådet ikke har tilstrækkelige ressourcer til at varetage vedligeholdelsen af den pågældende kirke, og
- 3) at behovet for kirkegårdpladser ved en eventuel tilhørende kirkegård er dækket af andre nærliggende kirkegårde i sognet eller i pastoratet.

Udvalget foreslår desuden, at ansøgningen skal ledsages af en udtalelse fra provstiudvalget om, hvorvidt der inden for det øvrige ligningsområde er tilstrækkelige ressourcer til, at menighedsrådet fortsat kan varetage vedligeholdelsen af den pågældende kirke, og en udtalelse fra biskoppen om, hvorvidt biskoppen kan anbefale overdragelsen af den pågældende kirke.

Endvidere foreslår udvalget, at enheden for folkekirkens middelalderkirker mindst hvert 4. år gennemfører syn af de kirker, som er overdraget til enheden.

Udvalget bemærker i den forbindelse, at dets anbefaling om oprettelse af en enhed for folkekirkens middelalderkirker forudsættes implementeret gennem en lovændring, som bemyndiger kirkeministeren til at fastsætte nærmere regler om kriterier og procedurer samt tilsyn med middelalderkirker, der overdrages til den centrale, folkekirkelige enhed,

sådan at disse bygninger fortsat vil fortsat være omfattet af den kirkelige lovgivning og dermed af bygningsfredningslovens § 4, stk. 1.

I forhold til enhedens opbygning foreslår udvalget, at enheden skal ledes af en bestyrelse, hvis medlemmer udpeges af kirkeministeren for en fireårig periode. Udvalget anfører, at bestyrelsen kan bestå af en biskop, en repræsentant fra Provsteforeningen, en repræsentant fra Landsforeningen af Menighedsråd, en repræsentant indstillet af kulturministeren, en repræsentant fra By-, Land- og Kirkeministeriet og to sagkyndige repræsentanter med kompetencer inden for materiel kulturarv, ledelse af større tværfaglige projekter eller fundraising og fondsfinansiering. Udvalget foreslår, at enhedens daglige opgavevaretagelse, styring og budget sker under ledelse af en sekretariatsleder. Endvidere foreslås enheden placeret fysisk i tilknytning til en stiftsadministration uden for de største byer.

Udvalget foreslår, at enhedens virksomhed og de udgifter, der er forbundet med vedligeholdelse m.v. af overtagne kirker, finansieres af fællesfonden. Det foreslås i den forbindelse, at provenu fra evt. salg af en kirkebygning, der er overdraget til enheden, indgår i fællesfonden.

Udvalget foreslår i tillæg hertil, at enheden for folkekirkens middelalderkirker skal opbygge viden og kompetencer inden for området, som kan bringes i anvendelse også ud over det mindre antal middelalderkirker, som enheden overtager ansvaret for. Udvalget finder, at der dermed kan skabes synergier til andre opgaver og behov, som folkekirken i almindelighed og konkrete menighedsråd i særdeleshed måtte have i relation til drift og vedligeholdelse af middelalderkirker i øvrigt.

Udvalget foreslår endeligt, at rammerne for enheden for folkekirkens middelalderkirker bliver genstand for en evaluering fem år efter oprettelsen.

2.1.3. By-, Land- og Kirkeministeriets overvejelser og den foreslåede ordning

Danmarks middelalderkirker er en uadskillelig del af både det danske landskab og den nationale kulturarv. Med deres hvide mure og kirketårne præger middelalderkirkerne landsbyer og det åbne land og fungerer som pejlemærker i både fysisk og historisk forstand. De er blandt de ældste bevarede bygninger i landet og vidner om arkitektonisk udvikling, lokal identitet og en tusindårig kristen tradition. Kirkerne rummer kalkmalerier, runesten og gravminder, der fortæller om liv, tro og samfund gennem århundreder. Samtidig giver de indsigt i Danmarks tilknytning til den europæiske middelalder og kirkens rolle i opbygningen af det danske

samfund. Dermed udgør middelalderkirkerne både åndelige og historiske hjørnesten i den danske kultur.

Langt de fleste middelalderkirker er stadig i brug i folkekirken og forener dermed fortid og nutid som levende samlingssteder for store og små lokalsamfund. Det afspejles i det dobbelte formål for loven om folkekirkens kirkebygninger og kirkegårde, som med hensyn til kirkebygningerne dels er, at kirkerne danner den bedst mulige ramme om menighedens kirkelige aktiviteter, dels at der ikke sker en forringelse af de kulturværdier, der er knyttet til kirkerne.

Den kirkelige lovgivning forankrer ansvaret for folkekirkens kirkebygninger hos det enkelte menighedsråd. Lovgivningen sikrer dog samtidig, at en række dispositioner vedrørende kirkerne kræver andre kirkelige myndigheders godkendelse, og at der i denne forbindelse indhentes sagkyndig bistand, herunder fra kgl. bygningsinspektører og Nationalmuseet.

By-, Land- og Kirkeministeriet vurderer, at den lokale forankring og finansiering af vedligeholdelsesopgaven for folkekirkens middelalderkirker generelt sikrer middelalderkirkernes status som både kulturarv og brugsrum. I international sammenligning har de danske kirker således et højt vedligeholdelsesniveau og fremstår både indvendigt og i landskabet som velholdte og markante historiske bygninger med meget stor kulturværdi.

Den lokale forankring og finansiering kan dog komme under pres i visse landdistrikter som følge af demografiske forandringer. By-, Land- og Kirkeministeriet bemærker i den forbindelse, at en af anbefalingerne fra Udvalget vedrørende bæredygtig finansiering af folkekirkens fællesopgaver er en forøgelse og målretning af fællesfondens udligningstilskud til ligningsområder med et højt antal kirker i forhold til folkekirkemedlemmernes beskatningsgrundlag. Kirkeministeren har tiltrådt denne anbefaling, som implementeres fra og med 2026.

By-, Land- og Kirkeministeriet bemærker dog samtidig, at der i særlige tilfælde kan opstå situationer, hvor flere middelalderkirker ligger meget tæt på hinanden i meget tyndt befolkede områder, og hvor det lokale menighedsråd derfor ikke vurderer at have brug for alle kirkebygninger til de lokale kirkelige aktiviteter, og hvor menighedsrådet samtidig savner både menneskelige og økonomiske ressourcer til at varetage vedligeholdelsesopgaven for alle kirker. Menighedsråd i denne situation vil sjældent kunne afhænde kirken til anden side, og den kirkelige lovgivning

UDKAST

muliggør heller ikke, at andre dele af folkekirken kan overtage ansvaret for kirken.

By-, Land- og Kirkeministeriet kan på den baggrund tilslutte sig udvalgets overvejelser og anbefalinger vedrørende oprettelse af en enhed for folkekirkens middelalderkirker, der kan overtage vedligeholdelsesansvaret for et mindre antal middelalderkirker i landdistriktsområder, hvor et menighedsråd selv ønsker kirken taget ud af brug som sognekirke som følge af tilstrækkelige nabokirker og utilstrækkelige lokale ressourcer til at løfte vedligeholdelsesopgaven.

Det foreslås derfor, at der indsættes en ny § 8 a i lov om folkekirkens kirkebygninger og kirkegårde, hvorefter kirkeministeren kan oprette en enhed for folkekirkens middelalderkirker. Enheden skal efter kirkeministerens beslutning på baggrund af en ansøgning fra menighedsrådet overtage bestyrelsen af en kirke, dens inventar og kirkegård med henblik på, at kirken tages ud af brug som sognekirke. Kirkeministeren kan fastsætte nærmere regler om enhedens virksomhed og ledelse, herunder kriterier for overtagelse af en kirke, dens inventar og kirkegård, regler om vedligeholdelse og istandsættelse af kirken, dens inventar og udsmykning, regler om brug og salg af kirkebygningen samt regler om vedligeholdelse og salg af kirkegården.

Som et nyt § 27, stk. 2, i lov om folkekirkens kirkebygninger og kirkegårde foreslås indsat en bestemmelse om, at kirkeministeren fastsætter regler om synsforretninger for kirkebygninger og kirkegårde, der er taget ud af brug som sognekirke og overdraget til enheden for folkekirkens middelalderkirker.

Det foreslås endvidere, at der som et nyt § 1, stk. 5, i lov om bestyrelse og brug af folkekirkens kirker m.m. indsættes en bestemmelse om, at selvejende kirker, der er taget ud af brug som sognekirker og overdraget til enheden for folkekirkens middelalderkirker, bestyres af enheden for folkekirkens middelalderkirker.

Endelig foreslås det, at der indsættes en ny § 11, stk. 1, nr. 10, i økonomiloven om, at udgifter vedrørende enheden for folkekirkens middelalderkirker, herunder udgifter til vedligeholdelse og drift af de middelalderkirker, der er taget ud af brug som sognekirker og overdraget til enheden, kan finansieres af fællesfonden efter bestemmelser fastsat af kirkeministeren.

UDKAST

I forlængelse heraf foreslås det, at det i § 14, stk. 3, i økonomiloven præciseres, at fællesfonden kan have indtægter i form af betaling for brug af kirker, der er taget ud af brug som sognekirker og overdraget til enheden for folkekirkens middelalderkirker. Det foreslås endvidere, at der indsættes et nyt § 21 b, stk. 3, i økonomiloven om, at provenu og andre kapitaler, der er fremkommet ved salg af ejendomme eller anden afståelse af rettigheder, der bestyres af enheden for folkekirkens middelalderkirker, indbetales til fællesfonden.

Den foreslåede ordning vil medføre, at der kan oprettes en ny fællesfondsinstitution i form af en enhed for folkekirkens middelalderkirker. Enheden skal efter kirkeministerens beslutning overtage det fulde ansvar for et mindre antal middelalderkirker med eventuelt tilhørende kirkegård, som et menighedsråd ønsker taget helt ud af brug som sognekirke.

Det forventes, at der i medfør af bemyndigelsen i den nye § 8 a, stk. 2, i bekendtgørelse vil blive fastsat regler om, at et menighedsråds beslutning om at ansøge om overdragelse af en middelalderkirke med eventuel tilhørende kirkegård skal være truffet efter behandling på to menighedsrådsmøder og med et mellemliggende menighedsrådsvalg. Beslutningen om at indgive ansøgning skal desuden præsenteres på et menighedsmøde forud for menighedsrådsvalget.

Det forventes endvidere, at der i bekendtgørelse vil blive fastsat regler om, hvilke oplysninger der skal fremgå af menighedsrådets ansøgning, og om, at ansøgningen skal være ledsaget af en udtalelse fra provstiudvalget om, hvorvidt der inden for det øvrige ligningsområde er tilstrækkelige ressourcer til, at menighedsrådet fortsat kan varetage vedligeholdelsen af den pågældende kirke, og en udtalelse fra biskoppen om, hvorvidt biskoppen kan anbefale overdragelsen af den pågældende kirke.

Det forventes desuden, at der vil blive fastsat regler om, at fællesfondens budgetfølgegruppe skal afgive en indstilling til kirkeministeren til brug for kirkeministerens beslutning om overdragelse af en middelalderkirke.

Den foreslåede ordning vil medføre, at den nye enhed for folkekirkens middelalderkirker kan overtage bestyrelsen og dermed også vedligeholdelsesansvaret for de middelalderkirker, der efter ønske fra menighedsrådet er taget ud af brug som sognekirke som følge af tilstrækkelige nabokirker og utilstrækkelige lokale ressourcer til at løfte vedligeholdelsesopgaven og derfor overdraget til enheden.

UDKAST

Ordningen vil således indebære, at menighedsrådet efter overdragelse af kirken til enheden ikke længere har ansvaret for at bestyre og finansiere kirkebygningen og dermed heller ikke har råderet over kirken. Det pågældende menighedsråd vil således ikke længere kunne råde over kirken til gudstjenester, ligesom kirken ikke vil indgå i den løbende tilrettelæggelse af den kirkelige betjening i sognet. Det forventes dog, at der i medfør af bemyndigelsen i den nye § 8 a, stk. 2, i bekendtgørelse vil blive fastsat regler om, at kirken i særlige tilfælde og efter særlig tilladelse fra enheden vil kunne benyttes til gudstjeneste og kirkelige handlinger.

Det forventes desuden, at der i medfør af bemyndigelsen i den nye § 8 a, stk. 2, i bekendtgørelse vil blive fastsat regler om, at enheden for folkekirkens middelalderkirker skal sørge for vedligeholdelse af kirken, dens inventar og udsmykning samt for vedligeholdelse af kirkegården og træffe beslutning om eventuelt salg m.v. Det forventes i den forbindelse, at der vil blive fastsat regler om, at istandsættelse af kirkebygningen fortsat vil skulle godkendes af stiftsøvrigheden.

Det bemærkes, at menighedsrådet ved overdragelse af en middelalderkirke med tilhørende kirkegård vil bevare ansvaret for kirkegårdsdriften, indtil den sidste aktive gravstedsaftale er udløbet. Herefter vil ansvaret for kirkegårdens arealer overgå til enheden for folkekirkens middelalderkirker, herunder retten til at disponere over arealerne under hensyntagen til gældende lovgivning i øvrigt. Når kirkegården overgår til enheden for folkekirkens middelalderkirker, vil kirkegården således ikke have aktive gravstedsaftaler og dermed heller ikke gravsteder, hvor fredningstiden ikke er udløbet. Enheden kan derfor beslutte at nedlægge kirkegården og sælge arealet, medmindre kirkegården er erklæret for umistelig af udvalget om kirkegårde og derfor ikke kan nedlægges.

Det forventes, at der med hjemmel i det foreslåede § 27, stk. 2, i lov om folkekirkens kirkebygninger og kirkegårde i bekendtgørelse vil blive fastsat regler om, at enheden mindst hvert 4. år gennemfører syn af de kirker og kirkegårde, der er overdraget til enheden, samt om, at synsforretningen indføres i enhedens synsprotokol.

Det forventes også, at der i bekendtgørelse vil blive fastsat regler om enhedens virksomhed, herunder at enheden skal ledes af en bestyrelse, hvis medlemmer udpeges af kirkeministeren for en fireårig periode. Videre forventes det, at enhedens daglige opgavevaretagelse, styring og budget vil foregå under ledelse af en sekretariatsleder.

UDKAST

Endvidere forventes det, at der vil blive fastsat regler om, at enheden vil kunne varetage andre relevante opgaver vedrørende folkekirkens middelalderkirker i øvrigt. Sådanne andre opgaver omfatter bl.a. generel rådgivning, indsamling af viden og gennemførelse af analyser af økonomi og bygningsfaglighed og varetagelse og koordination af folkekirkens dialog med kgl. bygningsinspektører, Nationalmuseet og Slots- og Kulturstyrelsen m.v. og med andre konkrete aktører og entreprenører inden for vedligeholdelse af middelalderkirker i samarbejde med stiftsøvrighederne. Enheden kan i den forbindelse bl.a. forestå netværksdannelse på tværs af landet og med relevante kirkelige aktører i udlandet, gennemførelse af relevant kursusvirksomhed for lokale byggesagskyndige i provstier og stifter. Enheden vil desuden kunne bidrage med understøttelse af private fondsansøgninger og analyser af bæredygtig finansiering af vedligeholdelsen af middelalderkirker på sigt, herunder særligt middelalderkirker i økonomisk udfordrede provstier.

Kirken vil, så længe den bestyres af enheden, ikke blive nedlagt ved kgl. resolution og vil derfor fortsat være indviet som kirke og vil som nævnt i særlige tilfælde kunne benyttes til gudstjenester m.v. efter tilladelse fra enheden. Samtidig vil kirken stadig være beskyttet af lov om folkekirkens kirkebygninger og kirkegårde, idet der med hjemmel i denne lov vil blive fastsat regler om vedligeholdelse og syn over bygningen.

Middelalderkirker, der tages ud af brug som sognekirke og overdrages til den nye enhed for folkekirkens middelalderkirker, men forbliver indviet som kirke, er fortsat omfattet af kirkelovgivningen og dermed fortsat omfattet af undtagelsesbestemmelsen i bygningsfredningslovens § 5. Den foreslåede ordning medfører således ikke nogen ændringer i bygningens status i forhold til bygningsfredningslovens §§ 4 og 5.

Med den foreslåede ordning gives der hjemmel til, at enhedens udgifter kan finansieres af fællesfonden efter bestemmelser fastsat af kirkeministeren. Udgifterne omfatter ud over udgifter til drift af enheden også udgifter til vedligeholdelse og drift af de middelalderkirker og tilhørende kirkegårde, der overdrages til enheden.

2.2. Den lokale budgetproces

2.2.1. Gældende ret

Det fremgår af § 1, stk. 1, i økonomiloven, at der ved hvert menighedsråd oprettes en kirkekasse, der bestyres af menighedsrådet.

Af § 2, stk. 1, i økonomiloven fremgår, hvilke udgifter der kan afholdes af kirkekassen, og af § 3, stk. 1-2, fremgår, at kirkekassen oppebærer

UDKAST

indtægter, herunder renter, udbytte m.v., af kirkens kapitaler samt betaling for brug af kirke og kirkegård og leje- og driftsindtægter for præsteembedets faste ejendomme.

Den del af kirkekassens udgifter, der ikke kan afholdes af kirkekassens indtægter, dækkes gennem ligning på folkekirkens medlemmer, jf. § 3, stk. 3, i økonomiloven.

Budgetlægningen for kirkekasserne er beskrevet i økonomilovens kapitel 1 a, jf. §§ 5-9, og foregår lokalt i det enkelte provsti, hvor provstiudvalget bl.a. er forpligtet til at afholde budgetsamråd med deltagelse af provstiudvalget og repræsentanter for provstiets menighedsråd, jf. § 5, stk. 1-2.

Det fremgår af § 7, stk. 1, i økonomiloven, at provstiudvalget fastsætter driftsrammer, anlægsbevillinger og projektbevillinger for kirkekasserne, evt. selvstændige juridiske enheder, hvor de deltagende menighedsråd har besluttet at flytte kompetencen til fastsættelse af driftsrammer, anlægsbevillinger og projektbevillinger til provstiudvalget, og for præsteembedernes faste ejendomme, hvor flere menighedsråd er fælles om de faste ejendomme.

Det fremgår af § 7, stk. 2, i økonomiloven, at provstiudvalget på baggrund af de nævnte bevillinger fastsætter det ligningsbeløb, som skal opkræves af kommunen. I tilfælde, hvor menighedsrådene har besluttet at flytte kompetencen hertil fra provstiudvalget til budgetsamrådet, fastsættes ligningsbeløbet dog af budgetsamrådet, jf. økonomilovens § 5, stk. 4. I tilfælde, hvor kommunen omfatter to eller flere provstier, fastsættes ligningsbeløbet enten af et budgetudvalg bestående af repræsentanter for provstiudvalgene eller af provstiudvalget for det provsti, hvor flest af kommunens folkekirkemedlemmer bor, jf. økonomilovens §§ 17 c-d.

Det fremgår af § 7, stk. 6, 1. pkt., i økonomiloven, at kirkeministeren kan fastsætte nærmere regler om fastsættelse og udmelding af driftsrammer, anlægsbevillinger og projektbevillinger til kirkekasserne, selvstændige juridiske enheder og til præsteembedernes faste ejendomme og om fastsættelse og udmøntning af en reserve. Det fremgår af § 7, stk. 6, 2. pkt., at kirkeministeren ikke kan fastsætte regler om størrelsen af kirkekassernes udgifter eller om kirkeskattens størrelse.

Det fremgår tilsvarende af § 17 g, stk. 1, i økonomiloven, at der ved hvert provstiudvalg oprettes en provstiudvalgskasse, der bestyres af provstiudvalget. Af stk. 2-7 fremgår, hvilke udgifter der kan finansieres af provstiudvalgskassen. Det fremgår endvidere af § 17 h, stk. 1, i

UDKAST

økonomiloven, at provstiudvalgskassens udgifter dækkes gennem ligning på folkekirkens medlemmer i kommunen. Omfatter provstiet flere kommuner eller dele af flere kommuner, dækkes udgifter til provstiudvalgskassen gennem ligning på folkekirkens medlemmer i kommunerne. Af stk. 2 fremgår det, at provstiudvalget som led i den årlige budgetproces fastsætter driftsrammen, anlægsbevillinger og projektbevillinger for provstiudvalgskassen og udarbejder budgettet på baggrund heraf. Af stk. 3 fremgår, at ligningsbeløbet til provstiudvalgskassen fastsættes af provstiudvalget. I tilfælde, hvor kommunen omfatter to eller flere provstier, og hvor der skal nedsættes et budgetudvalg bestående af repræsentanter for provstiudvalgene, fastsættes ligningsbeløbet til provstiudvalgskasserne dog af budgetudvalget, jf. økonomilovens § 17 c, stk. 8.

Det fremgår videre af § 17 h, stk. 4, i økonomiloven, at kirkeministeren kan fastsætte nærmere regler om budgettets fastsættelse, herunder opbygning, udarbejdelse og offentliggørelse, samt om tilsyn.

Det fremgår af § 10 i økonomiloven, at fællesfonden er folkekirkens fælleskasse. Fællesfonden bestyres af biskopperne og af et administrativt fællesskab efter bestemmelser fastsat af kirkeministeren og under ansvar over for kirkeministeren. Ordet "bestyres" er her anvendt i betydningen "administreres" eller "forvaltes".

Af fællesfonden afholdes folkekirkens udgifter, for så vidt de ikke afholdes af kirkekasserne, provstiudvalgskasserne eller staten, jf. § 11, stk. 1, i økonomiloven.

Det fremgår af § 15, stk. 2, i økonomiloven, at kirkeministeren fastsætter fællesfondens budget, og af stk. 3, at landskirkeskattens størrelse fastsættes af kirkeministeren.

Der er med §§ 7-8 i bekendtgørelse om budget og regnskabsvæsen m.v. for fællesfonden nedsat en budgetfølgegruppe vedrørende fællesfonden, som har til opgave 1) at have indseende i Kirkeministeriets budgetopfølgning af fællesfonden og løbende rådgive ministeriet herom, 2) at rådgive kirkeministeren om fastlæggelsen af fællesfondens budget og om eventuelle efterfølgende budgetændringer, og 3) at rådgive kirkeministeren efter anmodning i spørgsmål om fællesfonden. Budgetfølgegruppen består, jf. bekendtgørelsens § 8, stk. 1, af en biskop, en stiftskontorchef, et medlem udpeget efter indstilling fra Landsforeningen af Menighedsråd, et medlem udpeget efter indstilling fra Danmarks Provsteforening og en repræsentant fra Kirkeministeriet.

Det fremgår af § 18, stk. 1, i økonomiloven, at ligningsbeløbet til kirkekasserne og provstiudvalgskasserne samt landskirkeskat pålignes folkekirkens medlemmer under ét efter samme regler, hvorefter kommunal indkomstskat svares til vedkommende kommune, dog at den kirkelige ligningsprocent fastsættes med 2 decimaler.

2.2.2. Udvalget vedrørende bæredygtig finansiering af folkekirkens fællesopgavers overvejelser og forslag

Udvalget vedrørende bæredygtig finansiering af folkekirkens fællesopgaver har i sin rapport lagt den forventede udvikling i folkekirkens samlede økonomi over de kommende 15 år frem mod 2040 til grund for sine anbefalinger. På denne mellemlange sigt viser udvalgets prognose, at folkekirkens samlede økonomi fortsat kan forventes at vokse, fordi et forventet gradvist medlemsfald opvejes af en forventet generel vækst i samfundsøkonomien og dermed også i folkekirkemedlemmernes beskatningsgrundlag. Udvalget foreslår på den baggrund en justering af landskirkeskatten, som kanalisere en andel af denne vækst til en række konkrete fællesfundsudgifter, herunder til et øget udligningstilskud og etablering af en enhed for folkekirkens middelalderkirker samt til et vist, øget råderum i fællesfonden fremover.

Udvalget finder på den baggrund, at det bør være muligt at holde den samlede kirkeskatteprocent i ro. Udvalget anfører dog i sin rapport, at det ikke kan udelukkes, at lokale ønsker og behov fører til en stigning i den samlede kirkeskatteprocent. Det skyldes, at de enkelte ligningsområder i dag alene fastsætter det lokale ligningsbeløb ud fra egne, lokale behov og ønsker og ikke ud fra et hensyn til at holde den samlede kirkeskat i ro.

For at sikre, at den gennemsnitlige samlede kirkeskatteprocent ikke forøges fra det nuværende niveau på 0,87 pct. på landsplan som følge af udvalgets anbefalinger, vurderer udvalget, at der er behov for at sikre koordination og samordning på tværs af provstier og på landsplan af de lokale ligningsbeløb.

Udvalget foreslår derfor en årlig koordination mellem biskopper og provstiudvalg m.v. med henblik på at holde den samlede kirkeskatteprocent i ro. Udvalget understreger i sin rapport, at koordinationen principielt alene kan være proces- og dataunderstøttende, da koordinationen ikke ændrer på beføjelserne til fastlæggelse af størrelsen af den lokale kirkeskat. Udvalget foreslår således ikke at ændre på de eksisterende beføjelser til fastsættelse af de lokale ligningsbeløb. Herunder understreges det i udvalgets rapport, at der ikke ændres på bestemmelsen i § 7, stk. 6, 2. pkt., i lov om folkekirkens

økonomi (økonomiloven) om, at kirkeministeren ikke kan fastsætte regler om størrelsen af kirkekassernes udgifter eller om kirkeskattens størrelse.

Det fremgår af udvalgets rapport, at udvalget vurderer, at den årlige koordination ikke forudsætter lovændring, idet udvalget antager, at bestemmelsen om, at kirkeministeren ikke kan fastsætte regler om størrelsen af kirkekassernes udgifter eller om kirkeskattens størrelse, ikke afskærer kirkeministeren fra at kunne fastsætte procesmæssige regler, herunder frister, for provstiudvalgenes drøftelse af kirkekassernes udgifter eller kirkeskattens størrelse med henblik på at sikre sammenhæng i de lokale og nationale processer, som har betydning for den samlede kirkeskatteprocents størrelse. Udvalget anfører dog i sin rapport, at det kan overvejes at præcisere dette i lovbemærkningerne i forbindelse med eventuelle øvrige lovændringer.

Det fremgår endvidere af udvalgets rapport, at en række af de frister, som indgår i den foreslåede årlige proces, i muligt og hensigtsmæssigt omfang foreslås nedfældet i relevante administrative forskrifter med henblik på at sikre sammenhæng i de lokale og nationale processer af betydning for den samlede kirkeskatteprocent.

Selv om udvalgets forslag til en årlig koordination mellem biskopper og provstiudvalg m.v. med henblik på at holde den samlede kirkeskatteprocent i ro ikke foreslås lovfæstet, gengives udvalgets forslag i det følgende i sin helhed, da det danner baggrund for lovforslaget § 3, nr. 1 og 4, hvorefter bemyndigelsesbestemmelserne i økonomilovens § 7, stk. 6, 1. pkt., og § 17 h, stk. 4, ændres, således at det tydeliggøres, at kirkeministeren kan fastsætte nærmere regler om orientering af stiftets biskop om det foreløbige ligningsbehov. Der følges dermed op på udvalgets bemærkning om at præcisere kirkeministerens hjemmel i økonomiloven til at fastsætte procesmæssige regler, herunder frister, for provstiudvalgenes drøftelse af de lokale kassers ligningsbehov med henblik på at sikre sammenhæng i de lokale og nationale processer, som har betydning for den samlede kirkeskatteprocents størrelse. Forslaget ændrer ikke på bestemmelsen i økonomilovens § 7, stk. 6, 2. pkt., om, at kirkeministeren ikke kan fastsætte regler om størrelsen af kirkekassernes udgifter eller om kirkeskattens størrelse.

Udvalgets anbefaling om en årlig koordination mellem biskopper og provstiudvalg m.v. med henblik på at holde den samlede kirkeskatteprocent i ro lyder som følger, jf. udvalgets rapport:

Marts: Fællesfondens ramme fastsættes

UDKAST

- Kirkeministeren fastsætter inden udgangen af marts fællesfondens ramme for det kommende år efter indstilling fra budgetfølgegruppen. Rammen fremskrives på baggrund af udviklingen i det statsgaranterede udskrivningsgrundlag vedrørende kirkeskat mellem det foregående og det indeværende år, dog således at omprioriteringsreserven udgør mindst 7 mio. kr. og højst 20 mio. kr. mere end provenuet ved omprioriteringsbidraget fra fællesfondens institutioner.
- Det indebærer, at den samlede landskirkeskat for det kommende år er kendt inden udgangen af marts, idet pris- og lønreguleringen dog først udmeldes i juli, jf. nedenfor. Provstierne kender dermed allerede på dette tidspunkt med stor sikkerhed provstiets forventede andel af landskirkeskatten i det kommende år.

April-juni: Den enkelte biskop koordinerer stiftsvis drøftelser af ligningsbehov

- Provstiudvalg m.v. afgiver senest 15. maj en foreløbig vurdering til stiftets biskop, om ligningsløbet forventes fastholdt, forøget eller reduceret, herunder hvor meget ligningen forventes forøget eller reduceret.
- Biskoppen drøfter senest 15. juni med stiftets provster, om et evt. øget ligningsbehov i nogle provstier kan modsvares af reduceret ligningsbehov i andre, herunder evt. ved midlertidig reduktion af de lokale kassers kassebeholdning.
- Biskoppen orienterer inden udgangen af juni Københavns Stift om den foreløbige forventning til det samlede lokale ligningsbehov i stiftet på baggrund af drøftelserne.

Juli: Københavns Stift foretager beregning af foreløbig kirkeskatteprocent

- By-, Land- og Kirkeministeriet udmelder i første uge af juli landskirkeskattens endelige størrelse og fordeling på ligningsområder samt det af Indenrigs- og Sundhedsministeriet udmeldte statsgaranterede udskrivningsgrundlag og den af Finansministeriet udmeldte generelle pris- og lønregulering for det kommende år.
- Københavns Stift beregner, om den samlede kirkeskatteprocent forventes at stige, under antagelse af 1) biskoppernes foreløbige

UDKAST

forventning til det lokale ligningsbehov, 2) den udmeldte landskirkeskat og 3) det statsgaranterede udskrivningsgrundlag.

- Københavns Stift orienterer senest 1. august alle stifter og By-, Land- og Kirkeministeriet, om der på baggrund af beregningen er risiko for, at den samlede kirkeskatteprocent i det følgende år vil overstige 0,87 pct. Hvis ikke, stopper processen her.

August-september: Biskopperne koordinerer nødvendige lokale tilpasninger (*kun ved risiko for stigning i den samlede kirkeskatteprocent*)

- Hvis Københavns Stifts beregning viser risiko for, at den samlede kirkeskatteprocent vil overstige 0,87 pct., indkalder Københavns Stift inden udgangen af august til drøftelser mellem biskopperne med henblik på at vurdere, om et eller flere provstier kan sænke ligningsbeløbet i tilstrækkeligt omfang til at imødegå risikoen.
- De enkelte biskopper kan på baggrund af drøftelserne indgå i dialog med stiftets provstiudvalg m.v. frem til 15. september, hvor det endelige ligningsbehov indmeldes til kommunen.

December: By-, Land- og Kirkeministeriet beregner den endelige kirkeskatteprocent

- By-, Land- og Kirkeministeriet beregner i december den endelige kirkeskatteprocent og orienterer budgetfølgegruppen. Hvis den samlede kirkeskatteprocent overstiger 0,87 pct., anmodes budgetfølgegruppen om at indstille til budgettiltag i det eller de kommende år.
- Budgetfølgegruppens indstilling til kirkeministeren kan omfatte tilkendegivelser fra folkekirkens interessenter om at arbejde for reduktioner af de lokale ligningsbeløb, hvilket i givet fald koordineres af Københavns Stift, eller besparelser på fællesfondens budget baseret på de gældende kriterier for udmøntning af omprioriteringsmidlerne.

2.2.3. By-, Land- og Kirkeministeriets overvejelser og den foreslåede ordning

Som det fremgår af afsnit 2.2.1, adskiller reglerne om folkekirkens lokale økonomi, herunder om de lokale kasser, den lokale budgetproces og den lokale kirkeskat, sig væsentligt fra reglerne om folkekirkens nationale økonomi, herunder budgetprocessen for fællesfonden og fastsættelsen af landskirkeskatten.

UDKAST

Folkekirkens lokale udgifter afholdes som det fremgår af de lokale kasser, hvis bevillingsmæssige rammer fastlægges af provstiudvalget, eller i visse tilfælde af budgetsamråd eller budgetudvalg. De lokale kassers primære indtægtskilde er den lokale kirkeskat, som ligeledes fastlægges af provstiudvalget, eller i visse tilfælde af budgetsamråd eller budgetudvalg.

Kirkeministeren er som nævnt afskåret fra at fastsætte regler om størrelsen af kirkekassernes udgifter eller om kirkeskattens størrelse, jf. lov om folkekirkens økonomi (økonomiloven) § 7, stk. 6, 2. pkt. Kirkeministerens bemyndigelse til at fastsætte regler om den lokale budgetproces omfatter bl.a. nærmere regler om fastsættelse og udmelding af driftsrammer, anlægsbevillinger og projektbevillinger for de lokale kirkekasser, jf. § 7, stk. 6, 1. pkt., og nærmere regler om fastsættelse af provstiudvalgskassens budget, jf. § 17 h, stk. 4.

Folkekirkens fællesfond afholder, som det fremgår af afsnit 2.2.1., folkekirkelige udgifter, der ikke dækkes af de lokale kasser eller af statens tilskud til folkekirken, herunder til fællesopgaver, som det af forskellige grunde vurderes relevant eller nødvendigt at varetage på nationalt niveau. Fællesfondens primære indtægtskilde er landskirkeskatten, som fastsættes af kirkeministeren, der ligeledes fastlægger fællesfondens budget og beslutter, om der af fællesfonden skal bevilges midler til en bestemt udgift.

Endelig fremgår det af afsnit 2.2.1., at ligningsbeløbet til de lokale kasser og landskirkeskatten pålignes folkekirkens medlemmer under ét. Selv om reglerne om folkekirkens lokale og nationale økonomi, herunder beføjelserne til at fastsætte størrelsen af den lokale kirkeskat og landskirkeskatten, adskiller sig væsentligt, betaler det enkelte folkekirkemedlem således alene én samlet kirkeskat og vil ikke i sin årsopgørelse fra skattemyndighederne kunne skelne mellem den del, der vedrører den lokale kirkeskat, og den del, der vedrører landskirkeskatten.

Som det fremgår af afsnit 2.2.2., har Udvalget vedrørende bæredygtig finansiering af folkekirkens fællesopgaver foreslået at skabe et vist, yderligere råderum i fællesfonden til nye og nødvendige fællesopgaver. Udvalget har samtidig foreslået en årlig koordination mellem biskopper og provstiudvalg m.v. med henblik på at holde den samlede kirkeskatteprocent i ro.

Udvalget understreger i sin rapport, at koordinationen principielt alene kan være proces- og dataunderstøttende, da koordinationen ikke ændrer på beføjelserne til fastlæggelse af størrelsen af den lokale kirkeskat. Det foreslås således ikke at ændre på de eksisterende beføjelser til fastsættelse

af de lokale ligningsbeløb eller at ændre på bestemmelsen i § 7, stk. 6, 2. pkt., i økonomiloven om, at kirkeministeren ikke kan fastsætte regler om størrelsen af kirkekassernes udgifter eller om kirkeskattens størrelse.

Det fremgår dog af udvalgets rapport, at en række af de frister, som indgår i den foreslåede årlige proces, jf. afsnit 2.2.2, i muligt og hensigtsmæssigt omfang foreslås nedfældet i relevante administrative forskrifter med henblik på at sikre sammenhæng i de lokale og nationale processer af betydning for den samlede kirkeskatteprocent.

By-, Land- og Kirkeministeriet deler udvalgets antagelse om, at bestemmelsen om, at kirkeministeren ikke kan fastsætte regler om størrelsen af kirkekassernes udgifter eller om kirkeskattens størrelse, ikke afskærer kirkeministeren fra at kunne fastsætte procesmæssige regler, herunder frister, for provstiudvalgenes drøftelse af kirkekassernes udgifter eller kirkeskattens størrelse med henblik på at sikre sammenhæng i de lokale og nationale processer, som har betydning for den samlede kirkeskatteprocents størrelse. Ministeriet deler samtidig udvalgets betragtning om, at det kan overvejes at præcisere denne adgang til at fastsætte procesmæssige bestemmelser i økonomiloven gennem en præcisering af den eksisterende bemyndigelsesbestemmelse i økonolovens § 7, stk. 6, 1. pkt.

Det foreslås på den baggrund at præcisere bemyndigelsesbestemmelserne i økonomilovens § 7, stk. 6, 1. pkt., og 17 h, stk. 4, således at det tydeliggøres, at kirkeministeren kan fastsætte nærmere regler om orientering af stiftets biskop om det foreløbige ligningsbehov. Formålet er at præcisere kirkeministerens hjemmel til at fastsætte procesmæssige regler, herunder frister, for provstiudvalgenes drøftelse af de lokale kassers ligningsbehov med henblik på at sikre sammenhæng i de lokale og nationale processer, som har betydning for den samlede kirkeskatteprocents størrelse. Forslaget ændrer ikke på bestemmelsen i økonomilovens § 7, stk. 6, 2. pkt., om, at kirkeministeren ikke kan fastsætte regler om størrelsen af kirkekassernes udgifter eller om kirkeskattens størrelse.

Forslagene vil indebære, at kirkeministeren får mulighed for at fastsætte frister for, at det enkelte provstiudvalg (eller budgetsamråd eller budgetudvalg, hvis relevant) på et tidligt tidspunkt i budgetprocessen afgiver en foreløbig vurdering til stiftets biskop, om det lokale ligningsbeløb i det følgende år forventes fastholdt, forøget eller reduceret, herunder hvor meget ligningen forventes forøget eller reduceret. Provstiudvalgenes vurdering heraf kan derpå indgå i den enkelte biskops stiftsvise drøftelser af forventningerne til de lokale ligningsbeløb det følgende år, samt i den

tværgående koordination på tværs af stifterne, som udvalget som nævnt i afsnit 2.2.2. foreslår faciliteret af Københavns Stift.

Det forventes, at der med hjemmel i de foreslåede tilføjelser til økonomilovens § 7, stk. 6, 1. pkt., og § 17 h, stk. 4, vil blive fastsat nærmere regler om, at provstiudvalg (eller budgetsamråd eller budgetudvalg, hvor relevant) inden en bestemt frist skal indsende en foreløbig vurdering til stiftets biskop, om det lokale ligningsbeløb i det følgende år forventes fastholdt, forøget eller reduceret, herunder hvor meget ligningen forventes forøget eller reduceret.

3. Økonomiske konsekvenser og implementeringskonsekvenser for det offentlige

Lovforslaget vurderes ikke at have økonomiske konsekvenser for stat, kommune og regioner.

Lovforslaget vurderes at have økonomiske konsekvenser for folkekirkens fællesfond, da udgiften til den nye fællesfondsinstitution i form af en enhed for folkekirkens middelalderkirker skal finansieres af fællesfonden. Udgifterne for fællesfonden forventes modsvaret af besparelser på lokalt niveau, da de menighedsråd, som måtte overdrage en kirkebygning til enheden for folkekirkens middelalderkirker, vil opnå en besparelse svarende til de udgifter, menighedsrådet indtil da har haft til drift og vedligeholdelse af den pågældende kirkebygning. Desuden forventes der realiseret besparelser hos menighedsråd og provstiudvalg, som vil få gavn af enhedens rådgivning og vejledning vedrørende vedligeholdelse af middelalderkirker i øvrigt.

Det forventes, at enheden skal have et årligt budget på 4,0 mio. kr. i 2026, 5,0 mio. kr. i 2027-2028 og 7,0 mio. kr. derefter. Dette budget forventes at ville kunne dække driftsudgifterne for en enhed bemandet med fire medarbejdere samt vedligeholdelsesudgifterne ved overtagelse af ca. fem middelalderkirker. Udgiften forventes finansieret ved en forhøjelse af landskirkeskatten men forventes som nævnt modsvaret af tilsvarende besparelse på lokale niveau.

4. Økonomiske og administrative konsekvenser for erhvervslivet m.v.

Lovforslaget vurderes ikke at have administrative konsekvenser for erhvervslivet m.v.

5. Administrative konsekvenser for borgerne

Lovforslaget vurderes ikke at have administrative konsekvenser for borgerne.

6. Klimamæssige konsekvenser

Lovforslaget har ingen klimamæssige konsekvenser.

7. Miljø- og naturmæssige konsekvenser

Lovforslaget har ingen miljø- og naturmæssige konsekvenser.

8. Forholdet til EU-retten

Lovforslaget har ingen EU-retlige aspekter.

9. Hørte myndigheder og organisationer m.v.

Et udkast til lovforslag har i perioden fra den 1. juli 2025 til den 25. august 2025 (56 dage) været sendt i høring hos følgende myndigheder og organisationer m.v.:

ADF – Det Administrative Fællesskab, Akademikerne, Akademiraadet, Akademisk Arkitektforening, alle biskopper, alle budgetudvalg, alle menighedsråd, alle provstiudvalg, alle stiftsråd, alle stiftsøvrigheder, Budgetfølgegruppen, Danmarks Kirketjenerforening, Danmarks Provsteforening, Danmarks Kordegnetjenerforening, Dansk Kirkemusiker Forening, Dansk Organist og Kantor Samfund, Den danske Præsteforening, FLC – Fællesfondens løncenter, Folkekirkens Uddannelses og Videnscenter (FUV), Forbundet af Kirke- og Kirkegårdsansatte, Foreningen af Danske Kirkegårdsledere, Foreningen af Personalekonsulenter, Foreningen af Provstisekretærer, Foreningen Danske Revisorer, FSR – Danske Revisorer, HK, Kirkekultur.nu, Kirkemusikskolerne, Landsforeningen af Menighedsråd, Nationalmuseet i København, Organistforeningen, Provstirevisorerne, Rigsrevisionen, SLM – Stifternes løncenter for menighedsråd, 3F Fagligt Fælles Forbund.

10. Sammenfattende skema

	Positive konsekvenser/mindreudgifter (hvis ja, angiv omfang/hvis nej, anfør »Ingen«)	Negative konsekvenser/merudgifter (hvis ja, angiv omfang/hvis nej, anfør »Ingen«)
Økonomiske konsekvenser for stat, kommuner og regioner	Ingen	Ingen
Implementeringskonsekvenser for stat, kommuner og regioner	Ingen	Ingen
Økonomiske konsekvenser for erhvervslivet m.v.	Ingen	Ingen

UDKAST

Administrative konsekvenser for erhvervslivet m.v.	Ingen	Ingen
Administrative konsekvenser for borgerne	Ingen	Ingen
Klimamæssige konsekvenser	Ingen	Ingen
Miljø- og naturmæssige konsekvenser	Ingen	Ingen
Forholdet til EU-retten	Lovforslaget indeholder ingen EU-retlige aspekter.	
Er i strid med de fem principper for implementering af erhvervsrettet EU-regulering (der i relevant omfang også gælder ved implementering af ikke-erhvervsrettet EU-regulering) (sæt X)	Ja []	Nej [X]

Bemærkninger til lovforslagets enkelte bestemmelser

Til § 1

Til nr. 1

Det fremgår af § 3, stk. 1, i lov om folkekirkens kirkebygninger og kirkegårde, at menighedsrådet sørger for vedligeholdelse af kirken og dens inventar og udsmykning, og af samme lovs § 9, stk. 1, at menighedsrådet sørger for, at kirkegården vedligeholdes, og at der er tilstrækkelig begravelsesplads for sognets beboere.

Det foreslås, at der i § 3, *stk. 1*, indsættes », jf. dog § 8 a« efter »udsmykning«.

Den foreslåede ændring skal ses i sammenhæng med lovforslagets § 1, nr. 3, om at indsætte en ny § 8 a, stk. 1, i lov om folkekirkens kirkebygninger og kirkegårde, hvorefter kirkeministeren kan træffe beslutning om, at en kirke, dens inventar og kirkegård efter ansøgning fra menighedsrådet overdrages til en enhed for folkekirkens middelalderkirker og samtidig hermed tages ud af brug som sognekirke.

Den foreslåede ændring vil medføre, at det tydeligt fremgår, at menighedsrådet ikke har ansvaret for vedligeholdelse af kirker, der er taget ud af brug som sognekirke og overdraget til enheden for middelalderkirker.

Til nr. 2

Det fremgår af § 7, 1. pkt., i lov om folkekirkens kirkebygninger og kirkegårde, at der ved enhver kirke skal være en af Kirkeministeriet godkendt standardprotokol eller en anden af Kirkeministeriet godkendt protokol.

Det foreslås, at der i § 7, *1. pkt.*, indsættes », der bestyres af menighedsrådet,« efter »kirke«.

Forslaget vil medføre, at kravet om en standardprotokol eller en anden af By-, Land- og Kirkeministeriet godkendt protokol i medfør af § 7, 1. pkt., i lov om folkekirkens kirkebygninger og kirkegårde, kun vil gælde for kirker, der bestyres af menighedsrådet. Kravet vil dermed ikke gælde for kirker, der

er taget ud af brug som sognekirke og overdraget til enheden for middelalderkirker.

Den foreslåede ændring skal ses i sammenhæng med lovforslagets § 1, nr. 3, om at indsætte en ny § 8 a, stk. 1, i lov om folkekirkens kirkebygninger og kirkegårde, hvorefter kirkeministeren kan træffe beslutning om, at en kirke, dens inventar og kirkegård efter ansøgning fra menighedsrådet overdrages til en enhed for folkekirkens middelalderkirker og samtidig hermed tages ud af brug som sognekirke.

Forslaget skal også ses i sammenhæng med lovforslagets § 1, nr. 5, om, at der som stk. 2 i § 27 indsættes en bemyndigelse til kirkeministeren til at fastsætte regler om synsforretninger for kirkebygninger og kirkegårde, der er taget ud af brug som sognekirker og overdraget til enheden for folkekirkens middelalderkirker. Det forventes, at der i medfør af denne bemyndigelse vil blive fastsat bestemmelser om synsprotokol for enhedens synsforretninger vedrørende de kirker og tilhørende kirkegårde, som er overdraget til enheden.

Der henvises i øvrigt til bemærkningerne nedenfor til § 1, nr. 3 og 5.

Til nr. 3

Kirkeministeren har ikke i dag en udtrykkelig hjemmel til at oprette en ny selvstændig myndighed under By- Land- og Kirkeministeriet i form af en enhed for folkekirkens middelalderkirker.

Det foreslås på den baggrund, at der efter § 8 før overskriften før § 9 i lov om folkekirkens kirkebygninger og kirkegårde indsættes en ny § 8 a, som giver kirkeministeren hjemmel til at oprette en enhed for folkekirkens middelalderkirker, der efter beslutning af kirkeministeren på baggrund af en ansøgning fra menighedsrådet kan overtage bestyrelsen af en kirke, dens inventar og kirkegård med henblik på, at kirken tages ud af brug som sognekirke.

Endvidere foreslås det, at kirkeministeren bemyndiges til at fastsætte nærmere regler om enhedens virksomhed og ledelse, herunder kriterier for overtagelse af en kirke, dens inventar og kirkegård.

Endelig foreslås det, at kirkeministeren bemyndiges til at fastsætte regler om vedligeholdelse og istandsættelse af kirken, dens inventar og

udsmykning, regler om brug og salg af kirkebygningen samt regler om vedligeholdelse og salg af kirkegården.

Det foreslås med § 8 a, stk. 1, at der skabes en tydelig hjemmel til, at kirkeministeren som noget nyt kan oprette en enhed for folkekirkens middelalderkirker og kan træffe beslutning om, at denne enhed på baggrund af en ansøgning fra menighedsrådet skal overtage bestyrelsen af en kirke, dens inventar og eventuelt tilhørende kirkegårde med henblik på, at kirken tages ud af brug som sognekirke.

Formålet med bestemmelsen er, at kirkeministeren får en udtrykkelig hjemmel til at oprette en enhed for folkekirkens middelalderkirker, der kan overtage ansvar og opgaver vedrørende bestyrelsen af et mindre antal middelalderkirker, disses inventar og eventuelt tilhørende kirkegårde med henblik på, at disse kirker tages ud af brug som sognekirke.

Den foreslåede bestemmelse vil medføre, at den nye enhed bl.a. vil få til opgave at varetage opgaver vedrørende sagsbehandling af ansøgninger om overtagelse af ansvaret for en middelalderkirke og vedligeholdelse af overtagne kirkebygninger m.v., samt generel rådgivning, vejledning og erfaringsindsamling om drift og vedligeholdelse af middelalderkirker i øvrigt.

Den foreslåede bestemmelse vil indebære, at menighedsrådet efter overdragelse af det fulde ansvar for kirke, inventar og evt. tilhørende kirkegård til enheden ikke længere har ansvaret for at bestyre og finansiere kirken og dermed heller ikke længere vil have råderet over kirken til gudstjenester, ligesom kirken ikke vil indgå i den løbende tilrettelæggelse af den kirkelige betjening i sognet. Kirken vil således kun i særlige tilfælde og efter særlig tilladelse fra enheden kunne benyttes til gudstjeneste og kirkelige handlinger.

Den foreslåede bestemmelse vil også indebære, at enheden overtager ansvaret for at vedligeholde kirken, dens inventar og udsmykning samt kirkegården, ligesom det er enheden, der træffer beslutning om eventuelt brug og salg af kirken og om salg af kirkegården.

Lovforslaget vil samtidig medføre, at menighedsrådet ved overdragelse af en middelalderkirke med tilhørende kirkegård bevarer ansvaret for kirkegårdsdriften, indtil den sidste aktive gravstedsaftale er udløbet. Herefter overgår ansvaret for kirkegårdens arealer til enheden for

UDKAST

folkekirkens middelalderkirker, herunder retten til at disponere over arealerne under hensyntagen til gældende lovgivning i øvrigt.

Det foreslås med § 8 a, stk. 2, 1. pkt., at kirkeministeren bemyndiges til at fastsætte nærmere regler i bekendtgørelse om enheden for folkekirkens middelalderkirkers virksomhed og ledelse, herunder kriterier for overtagelse af en kirke, dens inventar og kirkegård.

Det forventes, at der i medfør af bestemmelsen vil blive fastsat nærmere regler om enheden for folkekirkens middelalderkirkers virksomhed og ledelse, herunder kriterier for overtagelse af en kirke, dens inventar og kirkegård.

Det forventes således, at der i medfør af bestemmelsen vil blive fastsat regler om, at enheden efter kirkeministerens beslutning og på indstilling fra budgetfølgegruppen vedrørende fællesfonden kan overtage det fulde ansvar for et antal middelalderkirker med eventuelt tilhørende kirkegård, som et menighedsråd ønsker taget ud af brug som sognekirke. Det vurderes, at der kun bliver tale om et mindre antal kirker, der overdrages til enheden i de kommende år.

Det forventes, at der i medfør af bestemmelsen vil blive fastsat regler om, at et menighedsråds beslutning om at ansøge om overdragelse af en middelalderkirke med eventuelt tilhørende kirkegård skal være truffet efter behandling på to menighedsrådsmøder og med et mellemliggende menighedsrådsvalg, samt om at beslutningen om at indgive ansøgning desuden skal præsenteres på et menighedsmøde forud for menighedsrådsvalget.

Endvidere er det forventningen, at der i medfør af bestemmelsen vil blive fastsat regler om, at det af menighedsrådets ansøgning skal fremgå,

- 1) at menighedsrådet ikke længere skønner at have behov for den pågældende kirke til betjening af folkekirkemedlemmerne i pastoratet som følge af tilstrækkeligt med andre kirker i pastoratet,
- 2) at menighedsrådet ikke har tilstrækkelige ressourcer til at varetage vedligeholdelsen af den pågældende kirke, og
- 3) at behovet for kirkegårdpladser ved en eventuel tilhørende kirkegård er dækket af andre nærliggende kirkegårde i sognet eller i pastoratet.

Desuden forventes der fastsat regler om, at ansøgningen skal være ledsaget af en udtalelse fra provstiudvalget om, hvorvidt der inden for det øvrige ligningsområde er tilstrækkelige ressourcer til, at menighedsrådet fortsat kan varetage vedligeholdelsen af den pågældende kirke, og en udtalelse fra biskoppen om, hvorvidt biskoppen kan anbefale overdragelsen af den pågældende kirke.

Endelig forventes der fastsat en regel om, at enheden for folkekirkens middelalderkirker skal fremsende sin faglige vurdering af menighedsrådets ansøgning om overdragelse af en kirke, herunder en vurdering af de fremadrettede vedligeholdelsesomkostninger, til By-, Land- og Kirkeministeriet til brug for udarbejdelse af indstilling fra fællesfondens budgetfølgegruppe, hvorefter kirkeministeren efter indstilling fra fællesfondens budgetfølgegruppe træffer beslutning om overdragelse af en middelalderkirke.

Herudover forventes det, at der med hjemmel i § 8 a, stk. 2, 1. pkt., i bekendtgørelse vil blive fastsat regler om, at enheden for folkekirkens middelalderkirker skal ledes af en bestyrelse, hvis medlemmer udpeges af kirkeministeren for en fireårig periode. Det forventes, at bestyrelsen vil skulle bestå af en biskop, en repræsentant fra Provsteforeningen, en repræsentant fra Landsforeningen af Menighedsråd, en repræsentant fra By-, Land- og Kirkeministeriet og to sagkyndige repræsentanter med kompetencer inden for materiel kulturarv, ledelse af større tværfaglige projekter eller fundraising og fondsfinansiering. Den daglige ledelse af enheden varetages af en sekretariatsleder.

Det forventes endvidere, at der med hjemmel i bestemmelsen vil blive fastsat regler om, at enheden vil kunne varetage andre relevante opgaver vedrørende folkekirkens middelalderkirker i øvrigt. Sådanne andre opgaver omfatter bl.a. generel rådgivning, indsamling af viden og gennemføre af analyser af økonomi og bygningsfaglighed og varetagelse og koordination af folkekirkens dialog med kgl. bygningsinspektører, Nationalmuseet og Slots- og Kulturstyrelsen m.v. og med andre konkrete aktører og entreprenører inden for vedligeholdelse af middelalderkirker i samarbejde med stiftsøvrighederne. Enheden kan i den forbindelse bl.a. forestå netværksdannelse på tværs af landet og med relevante kirkelige aktører i udlandet, gennemførelse af relevant kursusvirksomhed for lokale byggesagskyndige i provstier og stifter.

UDKAST

Enheden vil desuden kunne bidrage med understøttelse af private fondsansøgninger og analyser af bæredygtig finansiering af vedligeholdelsen af middelalderkirker på sigt, herunder særligt middelalderkirker i økonomisk udfordrede provstier.

Med § 8 a, stk. 2, 2. pkt., foreslås det, at kirkeministeren bemyndiges til at fastsætte regler om vedligeholdelse og istandsættelse af kirken, dens inventar og udsmykning, regler om brug og salg af kirkebygningen samt regler om vedligeholdelse og salg af kirkegården.

Med hjemmel i bestemmelsen forventes det, at der vil blive fastsat nærmere regler om, at enheden skal sørge for vedligeholdelse af kirken, dens inventar og udsmykning og af den tilhørende kirkegård. Det forventes i den forbindelse, at der vil blive fastsat regler om, at stiftsøvrigheden fortsat skal godkende istandsættelse af kirkebygningen.

Det forventes også, at der vil blive fastsat regler om, at enheden kan træffe beslutning om salg af kirken. Salg af kirken vil i givet fald forudsætte, at kirkeministeren godkender, at kirken nedlægges, hvilket i praksis sker ved kgl. resolution.

Det forventes endvidere, at der vil blive fastsat regler om, at enheden kan beslutte at nedlægge kirkegården og sælge den til tredjemand, medmindre kirkegården er kategoriseret som umistelig af udvalget om kirkegårde og derfor ikke kan nedlægges. Det bemærkes i den forbindelse, at enheden først overtager kirkegården, når alle gravstedsaftaler er udløbet. Der vil således ikke være gravsteder, hvor fredningstiden ikke er udløbet, og det vil derfor ikke være relevant at fastsætte regler om brugsret til gravsteder.

Derudover er det forventningen, at der i medfør af bestemmelsen vil blive fastsat regler om, at en kirke, som er overdraget til enheden, med særlig tilladelse fra enheden i særlige tilfælde kan benyttes til gudstjeneste og kirkelige handlinger.

Til nr. 4

Det fremgår af § 23 i lov om folkekirkens kirkebygninger og kirkegårde, at menighedsrådet har det daglige tilsyn med kirken og kirkegården. Af § 24 i samme lov fremgår det, at menighedsrådet hvert år inden 1. oktober sammen med en bygningskyndig skal foretage syn over kirken og kirkegården.

UDKAST

Det foreslås, at der i §§ 23 og 24 indsættes », jf. dog § 8 a« efter »kirkegården«.

Ændringen betyder, at det tydeliggøres, at bestemmelserne vedrører kirker, der bestyres af et menighedsråd.

Den foreslåede ændring skal ses i sammenhæng med lovforslagets § 1, nr. 3, om at indsætte en ny § 8 a, stk. 1, i lov om folkekirkens kirkebygninger og kirkegårde, hvorefter kirkeministeren kan træffe beslutning om, at en kirke, dens inventar og kirkegård efter ansøgning fra menighedsrådet overdrages til en enhed for folkekirkens middelalderkirker og samtidig hermed tages ud af brug som sognekirke.

Den foreslåede ændring vil indebære, at menighedsrådenes tilsyn i medfør af §§ 23 og 24 i lov om folkekirkens kirkebygninger og kirkegårde fremover vil omfatte de kirker, som bestyres af menighedsrådet.

Tilsynsforpligtelsen med kirkebygningen og den eventuelt tilhørende kirkegård, der er taget ud af brug som sognekirke og overdraget til enheden for folkekirkens middelalderkirker, vil i forbindelse med overdragelsen overgå til enheden. Forslaget skal ses i sammenhæng med lovforslagets § 1, nr. 5, om at indsætte en bestemmelse om, at kirkeministeren fastsætter regler om synsforretninger for kirkebygninger og kirkegårde, der er taget ud af brug som sognekirker og overdraget til enheden for folkekirkens middelalderkirker.

Til nr. 5

Det fremgår af § 23 i lov om folkekirkens kirkebygninger og kirkegårde, at menighedsrådet har det daglige tilsyn med kirken og kirkegården. Af § 24 i samme lov fremgår det, at menighedsrådet hvert år inden 1. oktober sammen med en bygningskyndig skal foretage syn over kirken og kirkegården.

Det fremgår af § 27 i lov om folkekirkens kirkebygninger og kirkegårde, at kirkeministeren fastsætter nærmere regler om afholdelse af de i §§ 24-26 nævnte synsforretninger.

Kirkeministeren har efter gældende regler ikke hjemmel til at fastsætte regler om synsforretninger for kirkebygninger og kirkegårde, der er taget ud af brug som sognekirker og overdraget til enheden for middelalderkirker.

Det foreslås på baggrund heraf, at der indsættes et nyt § 27, stk. 2, i lov om folkekirkens kirkebygninger og kirkegårde, hvorefter kirkeministeren

UDKAST

fastsætter regler om synsforretninger for kirkebygninger og kirkegårde, der er taget ud af brug som sognekirker og overdraget til enheden for folkekirkens middelalderkirker.

Formålet med bestemmelsen er, at kirkeministeren bemyndiges til at fastsætte regler om synsforretninger for kirkebygninger og kirkegårde, der er taget ud af brug som sognekirker og overdraget til enheden om folkekirkens middelalderkirker, herunder regler om en synsprotokol.

Det forventes, at der i medfør af bestemmelsen i bekendtgørelse vil blive fastsat regler om, at enheden for folkekirkens middelalderkirker mindst hvert 4. år gennemfører syn af de kirker og kirkegårde, som er overdraget til enheden og at synsforretningen indføres i enhedens synsprotokol.

Forslaget skal ses i sammenhæng med lovforslaget i § 1, nr. 3, hvor det foreslås, at kirkeministeren bemyndiges til at fastsætte nærmere regler om enheden for folkekirkens middelalderkirkers virksomhed og ledelse, herunder kriterier for overtagelse af en kirke, dens inventar og kirkegård, samt om vedligeholdelse og istandsættelse af kirken, dens inventar og udsmykning, regler om brug og salg af kirkebygningen samt regler om vedligeholdelse og salg af kirkegården. Med hjemmel i denne bestemmelse forventes der bl.a. fastsat regler om, at enheden for folkekirkens middelalderkirker skal sørge for vedligeholdelse af kirken, dens inventar og udsmykning samt vedligeholdelse af kirkegården og træffe beslutning om eventuelt salg m.v. Det forventes i den forbindelse, at der vil blive fastsat regler om, at istandsættelse af kirkebygningen fortsat vil skulle godkendes af stiftsøvrigheden.

Til § 2

Til nr. 1

Af § 1, stk. 1, i lov om bestyrelse og brug af folkekirkens kirker m.m., fremgår det, at selvejende kirker bestyres af menighedsrådet.

Det foreslås, at der i § 1, stk. 1, i lov om bestyrelse og brug af folkekirkens kirker m.m. indsættes », jf. dog stk. 5« efter »menighedsrådet«.

Ændringen skal ses i sammenhæng med lovforslagets § 2, nr. 2, om at indsætte et § 1, stk. 5, lov om bestyrelse og brug af folkekirkens kirker m.m., hvorefter selvejende kirker, der er taget ud af brug som sognekirker og

overdraget til enheden for folkekirkens middelalderkirker, bestyres af enheden for folkekirkens middelalderkirker.

Den foreslåede ændring vil medføre, at de kirker, der er taget ud af brug som sognekirker, og som er overdraget til enheden for folkekirkens middelalderkirker, ikke længere bestyres af menighedsrådet, men af enheden.

Der henvises i øvrigt til bemærkningerne til § 2, nr. 2, og pkt. 2.1.3. i lovforslagets almindelige bemærkninger.

Til nr. 2

Af § 1, stk. 1, i lov om bestyrelse og brug af folkekirkens kirker m.m., fremgår det, at selvejende kirker bestyres af menighedsrådet.

Andre kirker bestyres af den, der ejer kirken, eller den, der ejer afløsningssummen for kirketien, jf. § 1, stk. 2, i lov om bestyrelse og brug af folkekirkens kirker m.m. Om bestyrelsen af valgmenigheder er i § 1, stk. 3, henvist til reglerne i lov om valgmenigheder. Videre fremgår det af § 1, stk. 4, i samme lov, at hvis en kirkegård ejes af flere kirker i fællesskab, udfærdiges en vedtægt med regler for kirkegårdens bestyrelse. Vedtægten godkendes af provstiudvalget.

Det foreslås at indsætte et nyt § 1, stk. 5, i lov om bestyrelse og brug af folkekirkens kirker m.m., hvorefter selvejende kirker, der er taget ud af brug som sognekirker, og som er overdraget til enheden for folkekirkens middelalderkirker, bestyres af enheden for folkekirkens middelalderkirker. Kirkeministeren fastsætter nærmere regler herom.

Formålet med bestemmelsens 1. pkt. er at fastslå, at selvejende kirker, der er taget ud af brug som sognekirker, og som er overdraget til enheden for folkekirkens middelalderkirker, bestyres af enheden for folkekirkens middelalderkirker.

Den foreslåede bestemmelse skal ses i sammenhæng med lovforslagets § 1, nr. 3, om at indsætte en ny § 8 a, stk. 1, i lov om folkekirkens kirkebygninger og kirkegårde, hvorefter kirkeministeren kan træffe beslutning om, at en kirke, dens inventar og kirkegård efter ansøgning fra menighedsrådet overdrages til en enhed for folkekirkens middelalderkirker og samtidig hermed tages ud af brug som sognekirke.

UDKAST

Den foreslåede bestemmelse vil indebære, at enheden for folkekirkens middelalderkirker har det fulde ansvar for opgaver vedrørende kirken, herunder vedligeholdelse af en overdraget kirke, dens inventar og eventuelt tilhørende kirkegård efter de bestemmelser, der vil blive fastsat herom.

Det indebærer samtidig, at menighedsrådet ikke længere vil kunne råde over en overdraget kirke til gudstjenester. Kirken vil kun efter særlig tilladelse fra enheden kunne benyttes til gudstjeneste og kirkelige handlinger.

Med bestemmelsens 2. pkt. bemyndiges kirkeministeren til at fastsætte nærmere regler om enheden for folkekirkens middelalderkirkers bestyrelse af kirker, der er taget ud af brug som sognekirke og overdraget til enheden for folkekirkens middelalderkirker.

Det forventes, at der i medfør af bestemmelsen i bekendtgørelse vil blive fastsat regler om enheden for folkekirkens middelalderkirkers bestyrelse af kirker, der er taget ud af brug som sognekirke og overdraget til enheden. Bestyrelsen af en kirke vil omfatte vedligeholdelse og istandsættelse af kirken, dens inventar og udsmykning samt om vedligeholdelse af kirkegården.

Forslaget skal ses i sammenhæng med lovforslagets § 1, nr. 3, om at indsætte en ny § 8 a, i lov om folkekirkens kirkebygninger og kirkegårde, hvorefter kirkeministeren kan oprette en enhed for folkekirkens middelalderkirker, der efter beslutning af kirkeministeren på baggrund af en ansøgning fra menighedsrådet kan overtage bestyrelsen af en kirke, dens inventar og kirkegård med henblik på, at kirken tages ud af brug som sognekirke. Det forventes, at der i medfør af bemyndigelsesbestemmelsen i bestemmelsens stk. 2 vil blive fastsat nærmere regler om, at enheden skal sørge for vedligeholdelse af kirken, dens inventar og udsmykning samt vedligeholdelse af kirkegården. Det forventes endvidere, at der vil blive fastsat regler om, at stiftsøvrigheden fortsat skal godkende istandsættelse af kirkebygningen, samt om, at enheden kan træffe beslutning om salg af kirken og om nedlæggelse og salg af kirkegården, medmindre kirkegården er kategoriseret som umistelig af udvalget om kirkegårde og derfor ikke kan nedlægges.

Der henvises i øvrigt til bemærkningerne til § 1, nr. 3, og pkt. 2.1.3. i lovforslagets almindelige bemærkninger.

Til nr. 3

UDKAST

§ 19, stk. 1-3, i lov om bestyrelse og brug af folkekirkens kirker m.m. regulerer betaling for brug af kirken ved henholdsvis særskilte kirkelige handlinger, kirkelige møder m.v., valgmenigheders brug, brug til ikkekirkelige formål, kristne trossamfunds brug og evangelisk-lutherske frimenigheders og andre kristne trossamfunds faste brug af kirkerne.

Det foreslås, at der indsættes et nyt § 19, stk. 4, i lov om bestyrelse og brug af folkekirkens kirker m.m., hvorefter kirkeministeren fastsætter nærmere regler om betaling for brug af kirker, der er taget ud af brug som sognekirke og overdraget til enheden for folkekirkens middelalderkirker.

Forslaget skal ses i sammenhæng med lovforslagets § 2, nr. 2, om at indsætte et stk. 5 i § 1 lov om bestyrelse og brug af folkekirkens kirker m.m., hvorefter enheden for folkekirkens middelalderkirker bestyrer kirker, der er taget ud af brug som sognekirker og overdraget til enheden for folkekirkens middelalderkirker.

Forslaget skal endvidere ses i sammenhæng med lovforslagets § 1, nr. 3, om at indsætte en ny § 8 a i lov om kirkebygninger og kirkegårde, hvorefter kirkeministeren kan oprette en enhed for folkekirkens middelalderkirker, der efter beslutning af kirkeministeren på baggrund af en ansøgning fra menighedsrådet kan overtage bestyrelsen af en kirke, dens inventar og kirkegård med henblik på, at kirken tages ud af brug som sognekirke. Med bestemmelsens stk. 2 bliver kirkeministeren samtidig bemyndiget til at fastsætte nærmere regler om enheden for folkekirkens middelalderkirkers virksomhed og ledelse, herunder kriterier for overtagelse af en kirke, dens inventar og kirkegård, vedligeholdelse og istandsættelse af kirken, dens inventar og udsmykning, regler om brug og salg af kirkebygningen samt regler om vedligeholdelse og salg af kirkegården.

Det forventes, at der i medfør af § 8 a i lov om folkekirkens kirkebygninger og kirkegårde vil blive fastsat regler om, at en kirke, som er overdraget til enheden, med tilladelse fra enheden i særlige tilfælde kan benyttes til gudstjeneste og kirkelige handlinger.

Det forventes samtidig, at der i medfør af bestemmelsen i § 19, stk. 4, i lov om bestyrelse og brug af folkekirkens kirker m.m. i bekendtgørelse vil blive fastsat regler om, at enheden kan kræve betaling for brug af kirker, der er taget ud af brug som sognekirker, ved disse særlige lejligheder.

Til § 3

Til nr. 1

Det fremgår af § 1, stk. 1, i lov om folkekirkens økonomi (økonomiloven), at der ved hvert menighedsråd oprettes en kirkekasse, der bestyres af menighedsrådet.

Af § 2, stk. 1, i økonomiloven fremgår, hvilke udgifter der kan afholdes af kirkekassen, og af § 3, stk. 1-2, fremgår, at kirkekassen oppebærer indtægter, herunder renter, udbytte m.v., af kirkens kapitaler samt betaling for brug af kirke og kirkegård og leje- og driftsindtægter for præsteembedets faste ejendomme.

Den del af kirkekassens udgifter, der ikke kan afholdes af kirkekassens indtægter, dækkes gennem ligning på folkekirkens medlemmer, jf. § 3, stk. 3, i økonomiloven.

Budgetlægningen for kirkekasserne er beskrevet i økonomilovens kapitel 1 a, jf. §§ 5-9, og foregår lokalt i det enkelte provsti, hvor provstiudvalget bl.a. er forpligtet til at afholde budgetsamråd med deltagelse af provstiudvalget og repræsentanter for provstiets menighedsråd, jf. § 5, stk. 1-2.

Det fremgår af § 7, stk. 1, i økonomiloven, at provstiudvalget fastsætter driftsrammer, anlægsbevillinger og projektbevillinger for kirkekasserne, evt. selvstændige juridiske enheder, hvor de deltagende menighedsråd har besluttet at flytte kompetencen til fastsættelse af driftsrammer, anlægsbevillinger og projektbevillinger til provstiudvalget, og for præsteembedernes faste ejendomme, hvor flere menighedsråd er fælles om de faste ejendomme.

Det fremgår af § 7, stk. 2, i økonomiloven, at provstiudvalget på baggrund af de nævnte bevillinger fastsætter det ligningsbeløb, som skal opkræves af kommunen. I tilfælde, hvor menighedsrådene har besluttet at flytte kompetencen hertil fra provstiudvalget til budgetsamrådet, fastsættes ligningsbeløbet dog af budgetsamrådet, jf. økonomilovens § 5, stk. 4. I tilfælde, hvor kommunen omfatter to eller flere provstier, fastsættes ligningsbeløbet enten af et budgetudvalg bestående af repræsentanter for provstiudvalgene eller af provstiudvalget for det provsti, hvor flest af kommunens folkekirkemedlemmer bor, jf. økonomilovens §§ 17 c-d.

UDKAST

Det fremgår af § 7, stk. 6, 1. pkt., i økonomiloven, at kirkeministeren kan fastsætte nærmere regler om fastsættelse og udmelding af driftsrammer, anlægsbevillinger og projektbevillinger til kirkekasserne, selvstændige juridiske enheder og til præsteembedernes faste ejendomme og om fastsættelse og udmøntning af en reserve. Det fremgår af § 7, stk. 6, 2. pkt., at kirkeministeren ikke kan fastsætte regler om størrelsen af kirkekassernes udgifter eller om kirkeskattens størrelse.

Det foreslås, at der i § 7, *stk. 6, 1. pkt.*, i økonomiloven indsættes »om orientering af stiftets biskop om det foreløbige ligningsbehov, jf. stk. 2,« efter »jf. stk. 1,«.

Med forslaget bemyndiges kirkeministeren til at kunne fastsætte nærmere regler om orientering af stiftets biskop om det foreløbige ligningsbehov til kirkekasserne, selvstændige juridiske enheder m.v.

Formålet er at præcisere kirkeministerens hjemmel til at fastsætte procesmæssige regler, herunder frister, for provstiudvalgenes drøftelse af de lokale kassers ligningsbehov med henblik på at sikre sammenhæng i de lokale og nationale processer, som har betydning for den samlede kirkeskatteprocents størrelse. Forslaget ændrer ikke på bestemmelsen i økonomilovens § 7, stk. 6, 2. pkt., om, at kirkeministeren ikke kan fastsætte regler om størrelsen af kirkekassernes udgifter eller om kirkeskattens størrelse.

Den foreslåede ændring vil medføre, at kirkeministeren kan fastsætte nærmere regler om, at det enkelte provstiudvalg (eller budgetsamråd eller budgetudvalg, hvis relevant) på et tidligt tidspunkt i budgetprocessen skal afgive en vurdering til stiftets biskop om det foreløbige ligningsbehov til kirkekasserne, selvstændige juridiske enheder m.v. Det forventes, at oplysningerne skal omfatte en vurdering af, om det lokale ligningsbeløb i det følgende år forventes fastholdt, forøget eller reduceret, herunder hvor meget ligningen forventes forøget eller reduceret. Det forventes endvidere, at fristen for aflevering af vurderingen af det foreløbige ligningsbehov vil blive fastsat til foråret.

Provstiudvalgenes vurdering heraf kan derpå indgå i den enkelte biskops stiftsvisе drøftelser af forventningerne til de lokale ligningsbeløb det følgende år, samt i den tværgående koordination på tværs af stifterne, som udvalget foreslår faciliteret af Københavns Stift.

UDKAST

Forslaget skal ses i sammenhæng med lovforslagets § 3, nr. 4, hvorefter provstiudvalget tilsvarende bliver forpligtet til at afgive en vurdering af det foreløbige ligningsbehov til provstiudvalgskassen.

Til nr. 2

Det fremgår af § 11, stk. 1, i lov om folkekirkens økonomi (økonomiloven), at folkekirkens fællesfond ikke kan afholde udgifter, der afholdes af de lokale kasser i henhold til samme lovs § 2. Fællesfonden er således med den gældende lovgivning afskåret fra at afholde udgifter til vedligeholdelse af kirker og kirkegårde, der bestyres af menighedsrådet.

Det foreslås, at der i § 11, stk. 1, i økonomiloven indsættes et nr. 10, hvorefter udgifter vedrørende enheden for folkekirkens middelalderkirker, herunder til vedligeholdelse og drift af middelalderkirker, der er taget ud af brug som sognekirker og overdraget til enheden for folkekirkens middelalderkirker, kan finansieres af fællesfonden efter bestemmelser fastsat af kirkeministeren.

Den foreslåede ændring betyder, at udgifter til enheden for folkekirkens middelalderkirker vil kunne afholdes af fællesfonden. Udgifter omfatter bl.a. udgifter til enhedens drift, herunder løn til ansatte. Det forventes, at der vil blive fastsat regler om, at der kan udbetales honorar til de to sagkyndige repræsentanter i bestyrelsen for enheden for middelalderkirker.

Den foreslåede ændring vil også medføre, at udgifter til vedligeholdelse af de kirker, inventar og evt. tilhørende kirkegård, som bliver overdraget til enheden for middelalderkirker, fremover kan afholdes af fællesfonden.

Den foreslåede ændring skal således ses i sammenhæng med lovforslagets § 1, nr. 3, om at indsætte en ny § 8 a, stk. 1, i lov om folkekirkens kirkebygninger og kirkegårde, hvorefter kirkeministeren kan træffe beslutning om, at en kirke, dens inventar og kirkegård efter ansøgning fra menighedsrådet overdrages til en enhed for folkekirkens middelalderkirker og samtidig hermed tages ud af brug som sognekirke.

Til nr. 3

Det fremgår af § 14, stk. 3, i lov om folkekirkens økonomi (økonomiloven), at fællesfonden kan oppebære leje- og driftsindtægter vedrørende fællesfondens aktiviteter.

UDKAST

Det foreslås, at der i § 14, stk. 3, i økonomiloven efter »aktiviteter« indsættes: »og betaling for brug af kirker, der er taget ud af brug som sognekirke og overdraget til enheden for folkekirkens middelalderkirker«.

Med forslaget præciseres det i § 14, stk. 3, i økonomiloven, at fællesfonden kan have indtægter i form af betaling for brug af kirker, der er taget ud af brug som sognekirker og overdraget til enheden for folkekirkens middelalderkirker.

Forslaget har sammenhæng med lovforslagets § 2, nr. 3, hvorefter kirkeministeren kan fastsætte nærmere regler om betaling for brug af kirker, der er taget ud af brug som sognekirke og overdraget til enheden for folkekirkens middelalderkirker. Det bemærkes, at kirkerne med særlig tilladelse fra enheden i særlige tilfælde kan benyttes til gudstjeneste og kirkelige handlinger, hvor der i givet fald kan opkræves betaling for denne brug.

Til nr. 4

Det fremgår af § 17 g, stk. 1, i lov om folkekirkens økonomi (økonomiloven), at der ved hvert provstiudvalg oprettes en provstiudvalgskasse, der bestyres af provstiudvalget. Af stk. 2-7 fremgår, hvilke udgifter der kan finansieres af provstiudvalgskassen.

Det fremgår endvidere af § 17 h, stk. 1, i økonomiloven, at provstiudvalgskassens udgifter dækkes gennem ligning på folkekirkens medlemmer i kommunen. Omfatter provstiet flere kommuner eller dele af flere kommuner, dækkes udgifter til provstiudvalgskassen gennem ligning på folkekirkens medlemmer i kommunerne. Af stk. 2 fremgår det, at provstiudvalget som led i den årlige budgetproces fastsætter driftsrammen, anlægsbevillinger og projektbevillinger for provstiudvalgskassen og udarbejder budgettet på baggrund heraf. Af stk. 3 fremgår, at ligningsbeløbet til provstiudvalgskassen fastsættes af provstiudvalget. I tilfælde, hvor kommunen omfatter to eller flere provstier, og hvor der skal nedsættes et budgetudvalg bestående af repræsentanter for provstiudvalgene, fastsættes ligningsbeløbet til provstiudvalgskasserne dog af budgetudvalget, jf. økonomilovens § 17 c, stk. 8.

Det fremgår videre af § 17 h, stk. 4, at kirkeministeren kan fastsætte nærmere regler om budgettets fastsættelse, herunder opbygning, udarbejdelse og offentliggørelse, samt om tilsyn.

UDKAST

Det foreslås, at der i § 17 h, stk. 4, i økonomiloven efter »samt« indsættes »om orientering af stiftets biskop om det foreløbige ligningsbehov og«.

Med forslaget bemyndiges kirkeministeren til at kunne fastsætte nærmere regler om orientering af stiftets biskop om det foreløbige ligningsbehov til provstiudvalgskassen.

Formålet er at præcisere kirkeministerens hjemmel til at fastsætte procesmæssige regler, herunder frister, for provstiudvalgenes drøftelse af de lokale kassers ligningsbehov med henblik på at sikre sammenhæng i de lokale og nationale processer, som har betydning for den samlede kirkeskatteprocents størrelse. Forslaget ændrer ikke på bestemmelsen i økonomilovens § 7, stk. 6, 2. pkt., om, at kirkeministeren ikke kan fastsætte regler om størrelsen af kirkekassernes udgifter eller om kirkeskattens størrelse.

Den foreslåede ændring vil medføre, at kirkeministeren kan fastsætte nærmere regler om, at det enkelte provstiudvalg (eller budgetsamråd eller budgetudvalg, hvis relevant) på et tidligt tidspunkt i budgetprocessen skal afgive en vurdering til stiftets biskop om det foreløbige ligningsbehov til provstiudvalgskassen. Det forventes, at oplysningerne skal omfatte en vurdering af, om det lokale ligningsbeløb i det følgende år forventes fastholdt, forøget eller reduceret, herunder hvor meget ligningen forventes forøget eller reduceret. Det forventes endvidere, at fristen for aflevering af vurderingen af det foreløbige ligningsbehov vil blive fastsat til foråret.

Provstiudvalgenes vurdering heraf kan derpå indgå i den enkelte biskops stiftsvise drøftelser af forventningerne til de lokale ligningsbeløb det følgende år, samt i den tværgående koordination på tværs af stifterne, som udvalget foreslår faciliteret af Københavns Stift.

Forslaget skal ses i sammenhæng med lovforslagets § 3, nr. 1, hvorefter provstiudvalget tilsvarende bliver forpligtet til at afgive en vurdering af det foreløbige ligningsbehov til kirkekasserne m.v.

Til nr. 5

Det fremgår af § 21, stk. 1, i lov om folkekirkens økonomi (økonomiloven), at menighedsrådet bestyrer kirkens og præsteembedernes faste ejendomme efter bestemmelser fastsat af kirkeministeren.

UDKAST

Kirkeministeren kan i medfør af § 21, stk. 2, i økonomiloven fastsætte nærmere regler om brug, indretning og vedligeholdelse af præsteembedernes faste ejendomme m.v. og om afholdelse af syn over dem. Biskopperne udpeger bygningskonsulenter vedrørende præstegårde og præstegårdskonsulenter.

Det foreslås, at der indsættes et nyt § 21, stk. 1, 2. pkt., i økonomiloven, hvorefter kirker, der er taget ud af brug som sognekirker og overdraget til enheden for folkekirkens middelalderkirker, bestyres af enheden for folkekirkens middelalderkirker efter bestemmelser fastsat af kirkeministeren.

Den foreslåede ændring skal ses i sammenhæng med lovforslagets § 1, nr. 3, hvor det foreslås at indsatte en ny § 8 a, stk. 1, i lov om folkekirkens kirkebygninger og kirkegårde, hvorefter kirkeministeren kan træffe beslutning om, at en kirke, dens inventar og kirkegård efter ansøgning fra menighedsrådet overdrages til en enhed for folkekirkens middelalderkirker og samtidig hermed tages ud af brug som sognekirke. Ændringen skal samtidig ses i sammenhæng med forslagets § 2, nr. 2, om indsættelse af et nyt § 1, stk. 5, i lov om bestyrelse og brug af folkekirkens kirker m.m. om, at selvejende kirker, der er taget ud af brug som sognekirker og overdraget til enheden for folkekirkens middelalderkirker, bestyres af enheden for folkekirkens middelalderkirker.

Den foreslåede ændring vil således tydeliggøre, at de kirker, der er taget ud af brug som sognekirker og overdraget til enheden for middelalderkirker i henhold til den nye § 8 a i lov om folkekirkens kirkebygninger og kirkegårde, vil blive bestyret af denne enhed efter bestemmelser fastsat af kirkeministeren.

Til nr. 6

Det fremgår af § 21 b, stk. 1, i lov om folkekirkens økonomi (økonomiloven), at til kirke- og præsteembedekapitalen indbetales provenu, der er fremkommet ved salg eller anden afståelse af rettigheder.

Af samme bestemmelses stk. 2 følger, at kirkeministeren kan fastsætte regler om udbetaling af kirke- og præsteembedekapitalen. Der er fastsat nærmere regler om udbetaling af kirke- og præsteembedekapitalen i bekendtgørelse om bestyrelse af kirke- og præsteembedekapitalen.

UDKAST

Det foreslås, at der indsættes et nyt § 21 b, stk. 3, i økonomiloven om, at provenu og andre kapitaler, som er fremkommet ved salg af ejendomme eller anden afståelse af rettigheder, der bestyres af enheden for folkekirkens middelalderkirker, indbetales til fællesfonden.

Den foreslåede ændring vil medføre, at i tilfælde af, at en middelalderkirke, som er overdraget til enheden, senere overdrages til tredjemand, vil salgsprovenuet for kirken skulle indbetales til folkekirkens fællesfond.

Det bemærkes, at der ikke i forbindelse med menighedsrådets overdragelse af kirker til enheden er tale om et salg, og derfor indbetales der ikke provenu til kirke- og præstembedekapitalen i forbindelse med overdragelse til enheden.

Til § 4

Det foreslås i bestemmelsen, at loven skal træde i kraft den 1. januar 2026.

Til § 5

Bestemmelsen vedrører lovens territoriale gyldighed.

Det fremgår af § 49 i lov om folkekirkens kirkebygninger og kirkegårde, at loven ikke gælder for Færøerne og Grønland.

Efter § 26 i lov om bestyrelse og brug af folkekirkens kirker m.m. gælder loven ikke for Færøerne og Grønland, men kan ved kongelig anordning sættes i kraft på Færøerne med de afvigelser, som de særlige færøske forhold tilsiger. Loven er ikke sat i kraft for Færøerne. De færøske myndigheder har i 2007 overtaget ansvaret for folkekirken på Færøerne.

Det følger af § 28 i lov om folkekirkens økonomi, at loven ikke gælder for Færøerne og Grønland.

Det foreslås på den baggrund med § 5, at loven ikke gælder for Færøerne og Grønland.

Lovforslaget sammenholdt med gældende lov

<i>Gældende formulering</i>	<i>Lovforslaget</i>
	<p style="text-align: center;">§ 1</p> <p>I lov om folkekirkens kirkebygninger og kirkegårde, jf. jf. lovbekendtgørelse nr. 1156 af 1. september 2016, foretages følgende ændringer:</p>
<p>§ 3. Menighedsrådet sørger for vedligeholdelse af kirken og dens inventar og udsmykning.</p> <p><i>Stk. 2.</i> ---</p>	<p>1. I § 3, <i>stk. 1</i>, indsættes efter »udsmykning«: », jf. dog § 8 a«.</p>
<p>§ 7. Ved enhver kirke skal der være en af Kirkeministeriet godkendt standardprotokol eller en anden af Kirkeministeriet godkendt protokol. Nærmere regler om protokollens førelse fastsættes af kirkeministeren.</p>	<p>2. I § 7, <i>1. pkt.</i>, indsættes efter »kirke«: », der bestyres af menighedsrådet,«.</p>
	<p>3. Efter § 8 før overskriften før § 9 indsættes:</p> <p>»§ 8 a. Kirkeministeren kan oprette en enhed for folkekirkens middelalderkirker. Enheden kan efter beslutning af kirkeministeren på baggrund af en ansøgning fra menighedsrådet overtage bestyrelsen af en kirke, dens inventar og kirkegård med henblik på, at kirken tages ud af brug som sognekirke.</p> <p><i>Stk. 2.</i> Kirkeministeren fastsætter nærmere regler om enhedens virksomhed og ledelse, herunder</p>

UDKAST

	kriterier for overtagelse af en kirke, dens inventar og kirkegård. Kirkeministeren fastsætter endvidere regler om vedligeholdelse og istandsættelse af kirken, dens inventar og udsmykning, regler om brug og salg af kirkebygningen samt regler om vedligeholdelse og salg af kirkegården.«
<p>§ 23. Menighedsrådet har det daglige tilsyn med kirken og kirkegården.</p> <p>§ 24. Hvert år inden 1. oktober skal menighedsrådet sammen med en bygningskyndig foretage syn over kirken og kirkegården.</p>	<p>4. I §§ 23 og 24 indsættes efter »kirkegården«: », jf. dog § 8 a«.</p>
<p>§ 27. Kirkeministeren fastsætter nærmere regler om afholdelse af de i §§ 24-26 nævnte synsforretninger.</p>	<p>5. I § 27 indsættes som <i>stk. 2</i>: »<i>Stk. 2.</i> Kirkeministeren fastsætter regler om synsforretninger for kirkebygninger og kirkegårde, der er taget ud af brug som sognekirker.«</p>
	<p style="text-align: center;">§ 2</p> <p>I lov om bestyrelse og brug af folkekirkens kirker m.m., jf. lovbekendtgørelse nr. 330 af 29. marts 2014, foretages følgende ændringer:</p>
<p>§ 1. Selvejende kirker bestyres af menighedsrådet.</p> <p><i>Stk. 2-4. ---</i></p>	<p>1. I § 1, <i>stk. 1</i>, indsættes efter »menighedsrådet«: », jf. dog <i>stk. 5</i>.«</p> <p>2. I § 1 indsættes som <i>stk. 5</i>:</p>

UDKAST

	<p>»Stk. 5. Selvejende kirker, der er taget ud af brug som sognekirker og overdraget til enheden for folkekirkens middelalderkirker, bestyres af enheden for folkekirkens middelalderkirker. Kirkeministeren fastsætter nærmere regler herom.«</p>
<p>§ 19. Betaling for brug af kirken ved særskilte kirkelige handlinger, kirkelige møder mv. fastsættes i en vedtægt, der udfærdiges af menighedsrådet og godkendes af provstiudvalget. Er kirken ikke selvejende, skal provstiudvalget forinden forhandle med den, der ejer kirken, eller den, der ejer afløsningssummen for kirketienden.</p> <p><i>Stk. 2-3. ---</i></p>	<p>3. I § 19 indsættes som <i>stk. 4</i>:</p> <p>»Stk. 4. Kirkeministeren fastsætter nærmere regler om betaling for brug af kirker, der er taget ud af brug som sognekirke og overdraget til enheden for folkekirkens middelalderkirker.«</p>
	<p style="text-align: center;">§ 3</p> <p>I lov om folkekirkens økonomi, jf. lovbekendtgørelse nr. 424 af 19. april 2023, foretages følgende ændringer:</p>
<p>§ 7. ---</p> <p><i>Stk. 2-5. ---</i></p> <p><i>Stk. 6.</i> Kirkeministeren kan fastsætte nærmere regler om fastsættelse og udmelding af driftsrammer, anlægsbevillinger og projektbevillinger, jf. stk. 1, og om fastsættelse og udmøntning af en reserve, jf. stk. 3-</p>	<p>1. I § 7, <i>stk. 6, 1. pkt.</i>, indsættes efter »jf. stk. 1,«: »om orientering af stiftets biskop om det foreløbige ligningsbehov, jf. stk. 2,«.</p>

UDKAST

<p>5. Kirkeministeren kan ikke fastsætte regler om størrelsen af kirkekassernes udgifter eller om kirkeskattens størrelse.</p>	
<p>§ 11. Af fællesfonden afholdes folkekirkens udgifter, for så vidt de ikke er omfattet af § 2, § 17 g, stk. 3-6, eller § 20, herunder: 1-9) ---</p>	<p>2. I § 11, stk. 1, indsættes som nr. 10: »10) Udgifter vedrørende enheden for folkekirkens middelalderkirker, herunder til vedligeholdelse og drift af middelalderkirker, der er taget ud af brug som sognekirker og overdraget til enheden efter bestemmelser fastsat af kirkeministeren.«</p>
<p>§ 14. --- <i>Stk. 2.</i> --- <i>Stk. 3.</i> Fællesfonden kan oppebære leje- og driftsindtægter vedrørende fællesfondens aktiviteter. <i>Stk. 4.</i> ---</p>	<p>3. I § 14, stk. 3, indsættes efter »aktiviteter«: »og betaling for brug af kirker, der er taget ud af brug som sognekirke og overdraget til enheden for folkekirkens middelalderkirker«.</p>
<p>§ 17 h. --- <i>Stk. 2-3.</i> --- <i>Stk. 4.</i> Kirkeministeren kan fastsætte nærmere regler om budgettets fastsættelse, herunder opbygning, udarbejdelse og offentliggørelse, samt om tilsyn. <i>Stk. 5-8.</i> ---</p>	<p>4. I § 17 h, stk. 4, indsættes efter »samt«: »om orientering af stiftets biskop om det foreløbige ligningsbehov og«.</p>
<p>§ 21. Menighedsrådet bestyrer kirkens og præsteembedernes faste ejendomme efter bestemmelser fastsat af kirkeministeren. <i>Stk. 2-3.</i> ---</p>	<p>5. I § 21, stk. 1, indsættes som 2. pkt.: »Kirker, der er taget ud af brug som sognekirker og overdraget til enheden for folkekirkens middelalderkirker, bestyres af enheden for folkekirkens middelalderkirker efter</p>

UDKAST

	bestemmelser fastsat af kirkeministeren«.
<p>§ 21 b. Til kirke- og præsteembedekapitalen, jf. § 21 a, indbetales provenu, der er fremkommet ved salg eller anden afståelse af rettigheder.</p> <p><i>Stk. 2. ---</i></p>	<p>6. I § 21 b indsættes som <i>stk. 3</i>:</p> <p>»<i>Stk. 3.</i> Provenu og andre kapitaler, der er fremkommet ved salg af ejendomme eller anden afståelse af rettigheder, der bestyres af enheden for folkekirkens middelalderkirker, indbetales til fællesfonden.«</p>

